EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 23.9.2022.
COM(2022) 483 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EKONOMIKAS UN FINANŠU KOMITEJAI UN NODARBINĀTĪBAS KOMITEJAI

Ziņojums saskaņā ar Padomes Regulas (ES) 2020/672 14. pantu par Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE) pēc Covid-19 uzliesmojuma

SURE: pēc diviem gadiem

KOPSAVILKUMS

Šis ir ceturtais pusgada ziņojums par Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*). Šajā ziņojumā ir apstiprināti iepriekšējos ziņojumos izklāstītie konstatējumi, atspoguļoti līdzšinējie pasākumi un instrumenta izmantošana, kā arī analizēta tā sociālekonomiskā ietekme. *SURE* ir krīzes instruments 100 miljardu EUR apmērā, ko Eiropas Savienība (ES) izveidojusi, lai palīdzētu dalībvalstīm aizsargāt darbvietas un strādājošo ienākumus saistībā ar Covid-19 pandēmiju. *SURE* ir arī spēcīga dalībvalstu solidaritātes izpausme ES satvarā: visas dalībvalstis vienojās sniegt ES divpusējas garantijas, lai Savienība varētu aizņemties no tirgiem ar ļoti izdevīgiem nosacījumiem *SURE* aizdevumu finansēšanai.

Jauns instruments, kas ātri ieviests, lai reaģētu uz pandēmijas sociālekonomisko ietekmi

Instrumenta īstenošana noritēja ātri un netraucēti. Kā daļu no ES sākotnējās reakcijas uz pandēmiju Komisija 2020. gada 2. aprīlī ierosināja *SURE* regulu, un Padome regulu pieņēma 2020. gada 19. maijā. Finansējums 100 miljardu EUR apmērā kļuva pieejams 2020. gada 22. septembrī pēc tam, kad visas dalībvalstis bija parakstījušas garantijas līgumus. Komisija paātrināja instrumenta ieviešanu ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm. Lielākā daļa piešķirtās finansiālās palīdzības tika izmaksāta vien septiņu mēnešu laikā no 2020. gada oktobra līdz 2021. gada maijam. Vēl viena līdzekļu izmaksa tika veikta 2022. gada martā, lai pielāgotos dalībvalstīm, kuras izvēlējās līdzekļus saņemt vēlāk.

Lai finansētu *SURE* finansiālo palīdzību dalībvalstīm, ES pirmo reizi emitēja sociālās ietekmes obligācijas. Papildus *SURE* regulā prasītajam šajā ziņojumā ir sniegti arī attiecīgie dati, kas jāziņo saskaņā ar ES *SURE* sociālās ietekmes obligāciju satvaru, un atkārtoti apstiprināts, ka *SURE* izdevumi ir saskaņoti ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

Komisija 2022. gada martā sekmīgi emitēja papildu *SURE* sociālās ietekmes obligācijas 2,2 miljardu EUR apmērā. Parakstīšanās piedāvājuma uz emitētajām obligācijām ievērojamais pārsniegums vēl vairāk apliecina ieguldītāju uzticību ES finansēšanas spējām un programmas *SURE* stabilitātei. Kad tika īstenots astotais *SURE* sociālās ietekmes obligāciju darījums un veikta līdzekļu izmaksa, 19 dalībvalstīm tika izmaksāta *SURE* finansiālā palīdzība 91,8 miljardu EUR apmērā — tas atbilst gandrīz visai Padomes piešķirtajai summai (93,3 miljardi EUR pēc nesen pieņemtā Padomes īstenošanas lēmuma par Rumāniju).

SURE *turpmāka izmantošana saņēmējās dalībvalstīs*

Šis ziņojums apstiprina iepriekšējo aplēsi, ka 2020. gadā, kad sākās pandēmija, *SURE* atbalstīja aptuveni 31,5 miljonus cilvēku un 2,5 miljonus uzņēmumu. Tā ir gandrīz trešdaļa no kopējā strādājošo un kopējā uzņēmumu skaita saņēmējās dalībvalstīs. Galvenie *SURE* finansiālās palīdzības saņēmēji bija mazie un vidējie uzņēmumi. Visvairāk atbalstītās nozares bija pakalpojumi, kas ietver intensīvu saskarsmi (izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība), kā arī ražošana.

***SURE* turpināja atbalstīt aptuveni 9 miljonus cilvēku un vairāk nekā 800 000 uzņēmumu 2021. gadā, īpaši gada pirmajā pusē, kad pandēmija vēl aizvien nodarīja milzu postu.**

Ekonomikas atbalsta pasākumi joprojām bija nepieciešami 2021. gada pirmajā pusē, taču pēc tam tos pakāpeniski atcēla, jo gada otrajā pusē pandēmijas ietekme uz ekonomiku un veselību samazinājās, pateicoties vakcinācijai un tam, ka ekonomika pielāgojās Covid-19 pandēmijas izraisītajām pārmaiņām.

Vairākas dalībvalstis 2022. gada pirmajā pusē, kad pakāpeniski tika pārtraukta lielākā daļa *SURE* izdevumu, turpināja pagarināt ar pandēmiju saistīto saīsinātā darba laika shēmu darbības ilgumu. Vairums dalībvalstu 2022. gadā vairs neizmantoja *SURE* palīdzību, un pandēmijas ietekmes mazināšanās rezultātā *SURE* ikmēneša izdevumi ir sarukuši līdz nenozīmīgam apmēram. Vienlaikus tiek lēsts, ka, neraugoties uz samazinātajām izdevumu summām, 2022. gadā atbalstu vēl ir saņēmuši aptuveni 220 000 cilvēku un 10 000 uzņēmumu trijās dalībvalstīs.

Gandrīz visi plānotie publiskie izdevumi saskaņā ar *SURE* ir īstenoti. Gaidāms, ka kopējie publiskie izdevumi *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem saņēmējās dalībvalstīs sasniegs 119 miljardus EUR. Tas ievērojami pārsniedz kopējo piešķirto finansiālo palīdzību (93 miljardus EUR), jo dažas dalībvalstis *SURE* finansējumu atbalsttiesīgiem pasākumiem ir papildinājušas ar valsts finansējumu, tādējādi apliecinot *SURE* atbalstīto pasākumu būtiskumu dalībvalstīm. Puse no kopējiem publiskajiem izdevumiem par *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem bija piešķirta saīsināta darba laika shēmām. Vienu trešdaļu piešķīra līdzīgiem pasākumiem pašnodarbinātajiem. Publisko izdevumu pārējo daļu piešķīra algu subsīdiju pasākumiem un ar veselības aprūpi saistītiem pasākumiem. Jau atkal apstiprinās, ka ar veselības aprūpi saistītajiem izdevumiem ir tā dēvētā blakus kārtas būtība, jo tie veidoja tikai 3,2 % no kopējiem izdevumiem, turpretī 38 % no šiem izdevumiem attiecās uz pasākumiem darbvietā, lai nodrošinātu drošu uzņēmējdarbības atsākšanu, kā ieteikts *SURE* regulā.

Lielākajā daļā dalībvalstu *SURE* finansiālās palīdzības apguves līmenis ir augsts, un tas tiek uzlabots divās dalībvalstīs, kur tas bija zemāks. Padome 2022. gada jūlijā grozīja Īstenošanas lēmumu (PĪL) par Rumāniju, lai iekļautu 21 papildu pasākumu un samazinātu piešķirto summu līdzvērtīgi jau izmaksātajai summai (3 miljardi EUR). Tas ievērojami — par aptuveni trim ceturtdaļām — samazināja iepriekšējos pusgada ziņojumos konstatēto milzīgo apguves rādītāja atšķirību. Polijā ir konstatēta mērena apguves līmeņa atšķirība starp kopējiem izdevumiem un piešķirto summu. Turpinās tehnisks dialogs ar Komisiju, lai īstenošanas lēmumā iekļautu papildu atbalsttiesīgus pasākumus. *SURE* finansiālās palīdzības īstenošana abās dalībvalstīs arī turpmāk tiks rūpīgi uzraudzīta.

Atjaunināts SURE *ietekmes novērtējums*

Politiski reaģējot uz Covid-19 krīzi, tostarp īstenojot *SURE*, 2020. gadā tika faktiski novērsta situācija, ka aptuveni 1,5 miljoni cilvēku varētu zaudēt darbu. Bezdarba rādītāja pieaugums 2020. gadā saņēmējās dalībvalstīs bija ļoti mērens, neraugoties uz lielo ekonomikas ražīguma kritumu, un ievērojami zemāks, nekā gaidīts. Tas tika panākts, saglabājot darbiniekus jau esošajos uzņēmumos un uzturot pašnodarbināto aktivitāti, kā rezultātā izdevās arī novērst nevienlīdzības pieaugumu darba tirgū, samazinot bezdarba līmeņa izkliedi, īpaši starp *SURE*

atbalsta saņēmējiem. Šis rezultāts ir krass pretstats situācijai, kāda iestājās pēc globālās finanšu krīzes.

Arī nodarbinātības aizsardzība pirmajos divos pandēmijas gados ir veicinājusi ātrāku atveseļošanos 2021. gadā nekā iepriekšējās krīzēs. Apsekojuma dati liecina, ka *SURE* 2021. gadā atbalstīja pandēmijas visvairāk skartās nozares. Turklāt *SURE* izdevumi bija koncentrēti pirmajā pusgadā, kad ierobežojošie pasākumi bija stingrāki. Tas liecina, ka *SURE* atbalsts bija vērsts uz vissteidzamākajām vajadzībām, atbalstot vissmagāk cietušās nozares.

Pašlaik aplēses liecina, ka dalībvalstis, saņemot finansiālo palīdzību no *SURE*, kopumā ir ietaupījušas 8,5 miljardus EUR uz procentu maksājumiem. Šis rādītājs palielinājās saistībā ar astoto *SURE* darījumu 2022. gada martā.

SURE regulu pamatojošo ārkārtas apstākļu saglabāšanās

Lai gan paredzams, ka īslaicīgus ārkārtas pasākumus saistībā ar Covid-19 pakāpeniski atcels, Eiropas Savienībā joprojām pastāv pandēmijas atkārtota uzliesmojuma risks. Kaut arī lielākā daļa dalībvalstu 2022. gadā gandrīz pilnībā atcēla ar Covid-19 saistītos ierobežojumus, pastāv risks, ka ziemā vīruss atkal aktivizēsies.

Atlikusī *SURE* finansiālā palīdzība būs pieejama līdz 2022. gada 31. decembrim. Pašlaik līdz 2022. gada 31. decembrim ir pieejama finansiālā palīdzība vairāk nekā 6 miljardu EUR apmērā. Šī summa līdz 2022. gada beigām, visticamāk, ievērojami samazināsies, jo vairākas dalībvalstis ir izteikušas interesi saņemt no *SURE* papildu finansiālo palīdzību.

IEVADS

Šis ir ceturtais pusgada ziņojums par Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*). *SURE* regulu Eiropas Savienība (ES) ieviesa 2020. gada maijā nolūkā palīdzēt dalībvalstīm aizsargāt strādājošo darbvietas un ienākumus Covid-19 pandēmijas laikā[1]. Tas sniedz pieprasītājām dalībvalstīm Savienības finansiālo palīdzību (līdz 100 miljardiem EUR), piešķirot aizdevumus ar izdevīgiem nosacījumiem. Aizdevumu mērķis ir palīdzēt finansēt dalībvalstu saīsināta darba laika shēmas vai līdzīgus pasākumus, kuru mērķis ir aizsargāt darba ņēmējus un pašnodarbinātas personas, un — blakus kārtā — ar veselību saistītus pasākumus, it īpaši darbvietā.

Šis pusgada ziņojums ir juridisks pienākums. To pieņēmusi Eiropas Komisija (turpmāk "Komisija") saskaņā ar Padomes Regulas (ES) 2020/672 (*SURE* regulas)[2] 14. pantu nolūkā izpildīt savu pienākumu sniegt ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un finanšu komitejai (EFK) un Nodarbinātības komitejai[3]. Nākamais ziņojums jāsagatavo līdz 2023. gada marta beigām. Termiņš informācijas saņemšanai, lai to iekļautu šajā ziņojumā, bija 2022. gada 7. jūnijs dalībvalstu ziņojumiem un 2022. gada 28. augusts — epidemioloģiskajiem datiem[4].

Ziņojumā ir izklāstīti jauni vai atjaunināti dati, kas 2022. gada jūnijā apstiprina pozitīvos *SURE* novērtējumus, kuri sniegti iepriekšējos pusgada ziņojumos. Tālāk ir rezumēti galvenie konstatējumi:

- aplēsts, ka 2020. gadā *SURE* atbalstu guvuši aptuveni 31,5 miljoni cilvēku un 2,5 miljoni uzņēmumu;
- 2021. gadā *SURE* atbalstu guva 9 miljoni cilvēku un vairāk nekā 800 000 uzņēmumu 13 dalībvalstīs, un 2022. gadā atbalstu pakāpeniski atcēla, un to saņēma 220 000 cilvēku un 10 000 uzņēmumu 3 dalībvalstīs;
- aplēsts, ka valstu darba tirgus pasākumi ar *SURE* atbalstu 2020. gadā faktiski palīdzējuši novērst situāciju, ka aptuveni 1,5 miljoni cilvēku varēja zaudēt darbu;
- šī politikas darbība arī samazināja bezdarba līmeņa izkliedi, it īpaši starp *SURE* atbalsta saņēmējiem, tādējādi veicinot darba tirgus nevienlīdzības mazināšanos;
- finansiāla palīdzība saskaņā ar *SURE* ir piešķirta 19 dalībvalstīm, un septiņām no tām ir piešķirti papildu līdzekļi[5];

[1] *SURE* atbilst Komisijas 2019.–2024. gada politiskajām pamatnostādnēm, kurās ierosināta Eiropas bezdarba pabalstu pārapdrošināšanas shēma ar mērķi aizsargāt Eiropas iedzīvotājus un samazināt spiedienu uz publiskajām finansēm ārēju satricinājumu laikā. Pēc Covid-19 vīrusa uzliesmojuma Eiropā šis instruments tika izveidots, pamatojoties uz Komisijas 2020. gada 2. aprīļa priekšlikumu.

[2] Padomes Regula (ES) 2020/672 (2020. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*) pēc Covid-19 uzliesmojuma, OV L 159, 20.5.2020., 1. lpp. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0672&from=en).

[3] Saskaņā ar regulas 14. pantu Komisija ziņo par finansiālās palīdzības izmantošanu, tostarp par summām, kas vēl nav samaksātas, un par piemērojamo atmaksāšanas grafiku saskaņā ar *SURE*, kā arī par to ārkārtas apstākļu saglabāšanos, kas bija par pamatu *SURE* regulas piemērošanai (Covid-19 pandēmija).

[4] Visas pārskatu tabulas sākotnēji tika iesniegtas līdz 2022. gada 7. jūnijam (izņemot Portugāli, kas to iesniedza 2022. gada 27. jūnijā). Turklāt pēc minētā datuma tika iesniegti daži nelieli datu precizējumi.

[5] Padomē pašlaik tiek izskatīts Komisijas 2022. gada 25. augusta priekšlikums piešķirt Bulgārijai papildu līdzekļus.

- pēc tam, kad vienā dalībvalstī samazināja piešķirto summu, ir piešķirti vairāk nekā 93 miljardi EUR un izmaksāti gandrīz 92 miljardi EUR;
- pusi no finansiālās palīdzības, kas saņemta saskaņā ar *SURE*, dalībvalstis izmantoja saīsināta darba laika shēmu atbalstam, bet vienu trešdaļu piešķīra pašnodarbinātām personām paredzētiem līdzīgiem pasākumiem;
- 3,2 % tika piešķirti ar veselību saistītiem pasākumiem, kas ir blakus kārtas pasākumi saskaņā ar *SURE* regulu. Vairāk nekā trešdaļa no šā apjoma attiecās uz pasākumiem darbvietā;
- saskaņā ar *SURE* piešķirtās finansiālās palīdzības apguves līmenis ir augsts 17 dalībvalstīs no 19 dalībvalstīm;
- vienā dalībvalstī apguves līmenis ir ievērojami uzlabojies pēc Padomes grozītā īstenošanas lēmuma pieņemšanas, un citā dalībvalstī tas tiek rūpīgi uzraudzīts[6];
- aplēsts, ka papildus sociālajiem un bezdarba pabalstiem dalībvalstis ir ietaupījušas 8,5 miljardus EUR procentu maksājumos;
- vismaz līdz 2022. gada beigām joprojām ir pieejami vairāk nekā 6 miljardi EUR, ko var izmaksāt saskaņā ar *SURE*, jo ir spēkā turpināmības noteikums, ko piemēro pagarinājuma neesamības gadījumā, tāpēc būtu nepieciešams Padomes lēmums, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu saistībā ar Covid-19 pandēmijas izraisītiem pastāvīgiem ekonomiskiem traucējumiem.

Šajā ziņojumā ir atjaunināta pirmajos trijos pusgada ziņojumos par *SURE* iekļautā informācija un sniegta paplašināta analīze. Tas aptver institucionālās norises kopš trešajā ziņojumā apskatītā laikposma beigām (2022. gada marta sākums), kur ietilpst līdzekļu izmaksa martā 2,2 miljardu EUR apmērā un grozījumi Padomes Īstenošanas lēmumā par Rumāniju, lai novērstu līdzekļu apguves atšķirību. Tajā atjaunināta iepriekšējos ziņojumos sniegtā analīze, it īpaši par dalībvalstu publiskajiem izdevumiem, uz kuriem attiecas *SURE* (pamatojoties uz dalībvalstu 2022. gada jūnijā sniegtajiem pusgada ziņojumiem), un *SURE* ietekmes novērtēšanu (pamatojoties uz jaunākajiem makroekonomiskajiem datiem). Ziņojumā ir sīkāk aplūkotas norises 2022. gadā, it īpaši attiecībā uz darbinieku, pašnodarbināto un uzņēmumu aptvērumu.

Padziļinātāks apskats, sevišķi par kontroles un revīzijas sistēmām, kuru mērķis ir nodrošināt aizdevuma līguma saistību ievērošanu, tiks sniegts nākamajā pusgada ziņojumā par *SURE*. Dalībvalstīm būtu jānodrošina pareizs līdzekļu izmantojums valsts līmenī, jānovērš pārkāpumi un krāpšana un jāatgūst saskaņā ar *SURE* regulu un divpusējiem aizdevuma līgumiem nepareizi izmantoti līdzekļi. Lai pārliecinātos, vai dalībvalstīs ir ieviestas visas šā pienākuma izpildei vajadzīgās sistēmas, Komisija 2022. gada 18. janvārī veica *ad hoc* apsekojumu. Rezultāti tika atspoguļoti trešajā pusgada ziņojumā. Komisijas mērķis pēc apsekojuma ir veikt turpmāku uzraudzību, lai atjauninātu un papildinātu savākto informāciju un atspoguļotu to nākamajā — piektajā — ziņojumā.

Ziņojumam ir piecas iedaļas. I iedaļā ir aprakstīta dalībvalstīm piešķirtā finansiālā palīdzība, tajā skaitā izmaksātās summas un vēl nesamaksātās summas, un attiecīgie atmaksāšanas grafiki.

[6] Apguve šeit definēta kā pakāpe, kādā dalībvalsts izmanto Padomes piešķirto finansējumu atbalsttiesīgiem pasākumiem. Apguves atšķirība Rumānijā ir ievērojami samazinājusies, jo tika pievienoti jauni pasākumi un samazināta piešķirtā summa, savukārt Polija tā tiek cieši uzraudzīta.

II iedaļā rezumēti dalībvalstu kopējie publiskie izdevumi valstu pasākumiem, kurus atbalsta *SURE*[7]. III iedaļā ir atjaunināts un paplašināts iepriekšējos ziņojumos sniegtais sākotnējais *SURE* ietekmes novērtējums. IV iedaļā aplūkoti ārkārtas apstākļi, kas pamato *SURE* darbības turpināšanu. Visbeidzot, V iedaļā ir sniegts attiecīgais ziņojums saskaņā ar 2.4. iedaļu ES *SURE* sociālās ietekmes obligāciju satvarā, kas iestrādāts šajā ziņojumā[8].

I. SASKAŅĀ AR *SURE* PIEŠĶIRTĀS FINANSIĀLĀS PALĪDZĪBAS IZMANTOŠANA: PIEŠĶIRTĀS UN IZMAKSĀTĀS SUMMAS UN CITI FINANŠU ASPEKTI

1.1. Pārskats par saņēmējām dalībvalstīm un piešķirtajām summām

Kopējā finansiālā palīdzība, kas piešķirta saskaņā ar *SURE*, patlaban ir 93,3 miljardi EUR — šī summa ir mazāka nekā iepriekšējā *SURE* ziņojumā norādītie 94,4 miljardi EUR. Tas ir saistīts ar Padomes 2022. gada 18. jūlija lēmumu, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu un vienojoties ar Rumānijas iestādēm, samazināt Rumānijai piešķirto kopējo summu par 1,1 miljardu EUR[9]. Kopš iepriekšējā ziņojuma 2022. gada martā jauna finansiālā palīdzība nav piešķirta. Vienlaikus vairākas dalībvalstis izteica interesi līdz gada beigām saņemt papildu finansiālo palīdzību no *SURE*[10].

[7] I un II iedaļā saskaņā ar *SURE* regulas 14. panta 1. punktu ir sniegta informācija par *SURE* piešķirtās finansiālās palīdzības izmantošanu.

[8] https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-borrower/eu-borrowing-activities/eu-sure-social-bond-framework_en.

[9] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/1262 (2022. gada 18. jūlijs), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1355, ar ko Rumānijai saskaņā ar Regulu (ES)2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma (OV L 191, 20.7.2022., 72. lpp.).

[10] Komisija ierosināja 2022. gada 25. augustā piešķirt papildu finansiālo palīdzību 460 miljonu EUR apmērā Bulgārijai, par ko vēl jāvienojas Padomei. Dažas dalībvalstis (Horvātija, Kipra, Grieķija, Lietuva un Portugāle) no 2022. gada 12. septembra ir oficiāli pieprasījušas papildu palīdzību saskaņā ar *SURE*, savukārt vairākas citas dalībvalstis ir neoficiāli izteikušas interesi par turpmāku *SURE* atbalstu. Lielākā daļa pieprasījumu ir pamatoti ar izdevumiem, kas jau radušies.

1. tabula. Pārskats par atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar *SURE* (EUR)

Dalībvalsts	*Kopējā piešķirtā summa**	*Tajā skaitā papildu līdzekļi*	*Izmaksātā summa**	*Summa, kas vēl nav samaksāta*
Beļģija	8 197 530 000	394 150 000	8 197 000 000	0
Bulgārija	511 000 000[11]	0	511 000 000	0
Kipra	603 770 000	124 700 000	603 000 000	0
Čehija	2 000 000 000	0	2 000 000 000	0
Grieķija	5 265 000 000	2 537 000 000	5 265 000 000	0
Spānija	21 324 820 449	0	21 324 000 000	0
Horvātija	1 020 600 000	0	1 020 000 000	0
Itālija	27 438 486 464	0	27 438 000 000	0
Lietuva	957 260 000	354 950 000	957 000 000	0
Latvija	305 200 000	112 500 000	305 000 000	0
Malta	420 817 000	177 185 000	420 000 000	0
Polija	11 236 693 087	0	9 736 000 000	1 500 000 000
Portugāle	5 934 462 488	0	5 934 000 000	0
Rumānija	3 000 000 000	0	3 000 000 000	0
Slovēnija	1 113 670 000	0	1 113 000 000	0
Slovākija	630 883 600	0	630 000 000	0
Ungārija	651 470 000	147 140 000	651 000 000	0
Īrija	2 473 887 900	0	2 473 000 000	0
Igaunija	230 000 000	0	230 000 000	0
Kopā	**93 315 550 988**	**3 847 625 000**	**91 807 000 000**	**1 500 000 000**

* Veicot līdzekļu izmaksu, piešķirtās summas operatīvos nolūkos tika noapaļotas uz leju.

1.2. Līdzekļu izmaksa, vēl nesamaksātā summa un piemērojamais atmaksāšanas grafiks

Komisija ES vārdā 2022. gada 22. martā sekmīgi emitēja papildu *SURE* sociālās ietekmes obligācijas 2,2 miljardu EUR apmērā. Neskatoties uz arvien sarežģītāku tirgus vidi, ko izraisa karš Ukrainā, ieguldītāju interese saglabājās spēcīga. Pasūtījumu portfelis 15 gadu obligācijām bija 35 miljardu EUR apmērā, tādējādi pieprasījums 16 reizes pārsniedza parakstīšanās piedāvājumu, un tas liecina par ieguldītāju uzticību ES finansēšanas spējām un programmai *SURE*. 2,2 miljardi EUR tika izmaksāti 2022. gada 29. martā: 1,5 miljardi EUR Polijai, 523 miljoni EUR Portugālei un 147 miljoni EUR Ungārijai.

Līdz 2022. gada augustam 19 dalībvalstīm bija izmaksāta *SURE* finansiālā palīdzība gandrīz 92 miljardu EUR apmērā (1. tabula). Tas veido 98 % no kopējās Padomes piešķirtās *SURE* finansiālās palīdzības. Atlikušās Polijai piešķirtās finansiālās palīdzības izmaksa 1,5 miljardu EUR apmērā ir atlikta līdz brīdim, kad tiks atrisināts jautājums par līdzekļu apguvi (sk. 2.1.2. iedaļu). Sīkāka informācija par *SURE* darījumiem un līdzekļu izmaksu dalībvalstīm ir pieejama pielikuma A1. un A2. tabulā.

Dalībvalstīm veikto līdzekļu izmaksas vidējais termiņš joprojām ir 14,5 gadi. Tas ir tuvu maksimālajiem 15 gadiem, kā paredzēts attiecīgajos PĪL. Informācija par pamatsummas un procentu atmaksāšanas grafiku ir sniegta 2. tabulā.

[11] Ja Padome piešķirs Komisijas ierosināto papildu finansiālo palīdzību (sk. 5. zemsvītras piezīmi), Bulgārijai piešķirtā summa pieaugs līdz 971 miljonam EUR.

2. tabula. Neatmaksāto ES *SURE* aizdevumu atmaksāšanas grafiks

Kalendārais gads	Pamatsumma	Procenti	*SURE* kopā
2021		35 480 000	35 480 000
2022		111 110 000	111 110 000
2023		151 404 400	151 404 400
2024		146 912 500	146 912 500
2025	8 000 000 000	146 912 500	8 146 912 500
2026	8 000 000 000	146 912 500	8 146 912 500
2027		146 912 500	146 912 500
2028	10 000 000 000	146 912 500	10 146 912 500
2029	8 137 000 000	146 912 500	8 283 912 500
2030	10 000 000 000	146 912 500	10 122 500 000
2031		146 912 500	146 912 500
2032		146 912 500	146 912 500
2033		146 912 500	146 912 500
2034		146 912 500	146 912 500
2035	8 500 000 000	146 912 500	8 646 912 500
2036	9 000 000 000	146 912 500	9 146 912 500
2037	2 170 000 000	128 912 500	2 298 912 500
2038		104 500 000	104 500 000
2039		104 500 000	104 500 000
2040	7 000 000 000	104 500 000	7 104 500 000
2041		97 500 000	97 500 000
2042		97 500 000	97 500 000
2043		97 500 000	97 500 000
2044		97 500 000	97 500 000
2045		97 500 000	97 500 000
2046	5 000 000 000	97 500 000	5 097 500 000
2047	6 000 000 000	75 000 000	6 075 000 000
2048		30 000 000	30 000 000
2049		30 000 000	30 000 000
2050	10 000 000 000	30 000 000	10 030 000 000
Kopā	**91 807 000 000**	**3 400 269 400**	**95 182 856 900**

II. *SURE* INSTRUMENTA IZMANTOŠANA: PUBLISKIE IZDEVUMI UN VALSTU PASĀKUMI, UZ KURIEM ATTIECAS *SURE*

Šajā iedaļā galvenā uzmanība ir vērsta uz instrumenta politikas izmantošanu. Konkrētāk, tajā rezumēti tie dalībvalstu publiskie izdevumi, kurus sedz *SURE* atbalsts vai kuri ir atbalsttiesīgi, un atbalstīto valsts pasākumu raksturs. Tajā arī ir norādīts to darba ņēmēju un uzņēmumu skaits, kuri guvuši labumu no *SURE* atbalstītajiem pasākumiem.

2.1. Faktiskie un plānotie publiskie izdevumi ar SURE *atbalstu*

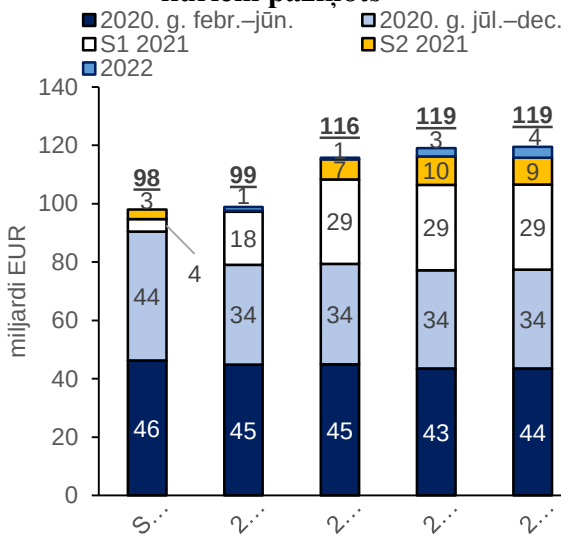
2.1.1. Atbalsttiesīgiem pasākumiem paredzēto publisko izdevumu uzraudzība

Saņēmēju dalībvalstu pusgada ziņojumos sniegto informāciju izmanto tam, lai novērtētu saskaņā ar *SURE* piešķirtās finansiālās palīdzības plānoto un faktisko izmantošanu. Ziņojumos jāsniedz informācija par publisko izdevumu paredzēšanu pasākumiem, uz kuriem attiecas *SURE* (un šo pasākumu aptvērumu attiecībā uz darba ņēmējiem un uzņēmumiem, kā atspoguļots 2.3. iedaļā). Līdz šim šādi ziņojumi ir sniegti piecas reizes: 2020. gada augustā ("sākotnējais ziņojums"), 2021. gada janvārī un februārī ("pirmais ziņojums"), 2021. gada jūnijā ("otrais ziņojums"), 2022. gada janvārī ("trešais ziņojums") un 2022. gada jūnijā ("jaunākais ziņojums"). Informācija ir atspoguļota tā, *kā to sniegušas dalībvalstis* par *SURE* atbalstiesīgajiem pasākumiem. Dažas dalībvalstis ir iztērējušas vairāk par saņemto *SURE* finansiālās palīdzības

summu un/vai papildinājušas *SURE* atbalstu ar valsts finansējumu vai ES struktūrfondiem, lai kopējie izdevumi varētu pārsniegt *SURE* atbalstīto summu. Iesniegtie ziņojumi ļauj noteikt *SURE* finansiālās palīdzības apguves pakāpi, salīdzinot to ar Padomes piešķirto summu[12].

Gandrīz visi kopējie plānotie publiskie izdevumi saskaņā ar *SURE* tagad ir īstenoti. *SURE* regula finansiālo palīdzību ļauj izmantot gan faktiskai, gan plānotai publisko izdevumu palielināšanai saistībā ar pasākumiem, uz kuriem attiecas *SURE*[13]. Plānoto izdevumu īpatsvars samazinājās no 54 % 2020. gada jūnijā līdz 10 % 2021. gada jūnijā un līdz tikai 2 % 2021. gada beigās (2. diagramma). Līdz 2022. gada maijam par *SURE* atbalsttiesīgajiem pasākumiem iztērēto faktisko izdevumu īpatsvars sasniedza 99 %[14].

1. diagramma. Publiskie izdevumi, par kuriem paziņots

Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*
Piezīme. Igaunija *SURE* atbalstam pieteicās 2021. gada februārī, un tādējādi tā ir iekļauta no 2021. gada jūnija. S1 ir pirmais semestris (no janvāra līdz jūnijam), un S2 ir otrais semestris (no jūlija līdz decembrim).

2. diagramma. Faktisko un plānoto publisko izdevumu, uz kuriem attiecas *SURE*, izmaiņas pa mēnešiem

Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*

[12] Līdzekļu apguves atšķirība rodas tāpēc, ka dalībvalsts faktiskie vai plānotie izdevumi *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem ir mazāki par Padomes piešķirto summu. Daļa no līdzekļu apguves var būt saistīta ar to, ka dalībvalstij neizdodas iztērēt jau izmaksāto summu, kas var kļūt problemātiski, ja šī atšķirība saglabājas arī tad, kad plānotie izdevumi ir radušies.

[13] Īrija un Igaunija pieteicās *SURE* atbalstam tikai attiecībā uz publiskajiem izdevumiem. Tāpēc to ziņojumos kopš 2021. gada marta nav izmaiņu. Arī Kipras un Slovēnijas ziņojumi par publiskajiem izdevumiem 2020. un 2021. gadā nav mainījušies kopš iepriekšējā ziņojuma.

[14] Atbalsttiesīgi pasākumi ir tie, kas aprakstīti regulas 3. panta 2. punktā: valstu saīsināta darba laika shēmas vai līdzīgi pasākumi un — blakus kārtā — ar veselību saistīti pasākumi. Dažas dalībvalstis (Igaunija, Slovēnija) ir pārtraukušas sniegt ziņojumus par *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem, jo tās vairs neizmanto *SURE* finansiālo palīdzību šo pasākumu finansēšanai, tāpēc ka ir jau pārsniegušas piešķirto summu. Tādējādi kopējie izdevumi par *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem pārsniedz šeit norādītos.

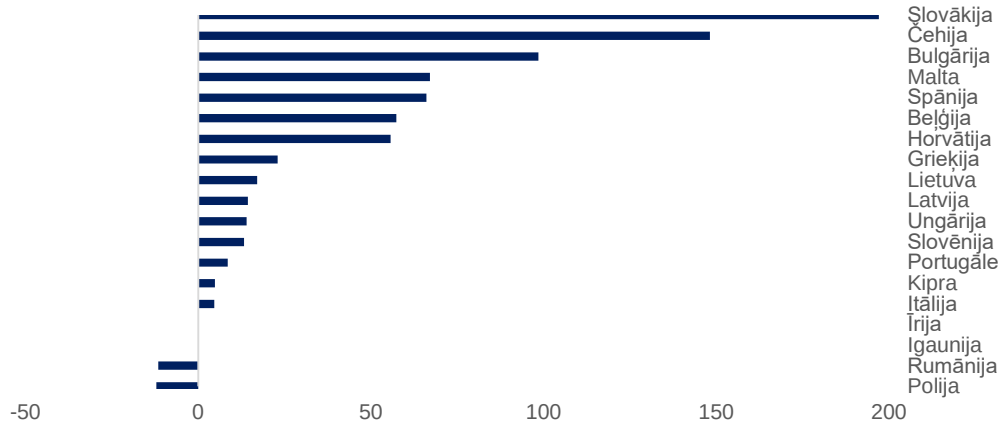
Paredzams, ka kopējie publiskie izdevumi par *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem būs aptuveni 119 miljardi EUR, kas pārsniedz kopējo saskaņā ar *SURE* piešķirto finansiālo palīdzību. Šī summa ir līdzīga trešajā ziņojumā paredzētajai summai (1. diagramma). Izdevumi mazākajām shēmām, kas turpinājās 2022. gadā, nedaudz pieauga no plānotajiem 2,8 miljardiem EUR līdz 3,7 miljardiem EUR, savukārt iepriekšējie izdevumi tika samazināti. Šoreiz 13 dalībvalstis ir ziņojušas par izdevumiem 2022. gadā salīdzinājumā ar 10 dalībvalstīm iepriekšējā ziņojumā. Kopējie izdevumi (119 miljardi EUR) pārsniedz kopējo summu, kas piešķirta saskaņā ar *SURE* (93,3 miljardi EUR), jo dažas dalībvalstis plāno tērēt atbalsttiesīgajiem pasākumiem vairāk par pieprasīto un saņemto finansiālo palīdzību[15]. Tas apliecina *SURE* darbības jomas būtiskumu, raugoties no dalībvalstu perspektīvas.

Pandēmijas ietekmes mazināšanās rezultātā 2022. gadā *SURE* atbalsttiesīgu pasākumu ikmēneša izdevumi ir samazinājušies līdz nenozīmīgiem apjomiem. Ziņojuma 2. diagrammā ir redzams, ka 2022. gada izdevumi sasniedza maksimumu (zemā līmenī) janvārī, bet pēc tam strauji samazinājās. Izdevumi 2022. gada sākumā bija vērsti, piemēram, uz karantīnas pasākumiem, Covid-19 testēšanu un īpašu kompensāciju piešķiršanu veselības aprūpes darbiniekiem. Savukārt 2022. gada decembrī ir plānots iztērēt tikai 38 miljonus EUR.

2.1.2. Līdzekļu apgūšana

Lielākajā daļā dalībvalstu *SURE* finansiālās palīdzības apguves līmenis ir augsts. Tā kā gandrīz visi publiskie izdevumi ir izpildīti, kopš trešā pusgada ziņojuma publicēšanas nav radušās jaunas ar līdzekļu apguvi saistītas problēmas. 17 no 19 dalībvalstīm jau ir iztērējušas *vismaz* kopējo finansiālās palīdzības apjomu, kas tām piešķirts atbalsttiesīgiem pasākumiem (3. diagramma). Turklāt 15 dalībvalstis ir iztērējušas vai plāno tērēt *vairāk* nekā piešķirto summu, tostarp atlikušo daļu finansējot no valsts līdzekļiem.

3. diagramma. Plānoto un faktisko publisko izdevumu saistībā ar atbalsttiesīgiem pasākumiem pārsvars pār aizdevuma summu (% no aizdevuma summas)

Avots: *dalībvalstu ziņojumi*

Piezīme. Publiskie izdevumi attiecas uz pasākumiem, par kuriem ziņots, ka uz tiem attiecas PĪL, neskaitot Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESIF) līdzekļus. Dažas dalībvalstis (Igaunija, Slovēnija) ir pārtraukušas sniegt ziņojumus par *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem, jo tās vairs neizmanto *SURE* finansiālo palīdzību šo pasākumu

[15] Spānijā un Itālijā tas ir saistīts arī ar koncentrācijas limitu (60 % no maksimālās summas 100 miljardu EUR apmērā), ko piemēro trim lielākajām saņēmējām dalībvalstīm.

finansēšanai, tāpēc ka ir jau pārsniegušas piešķirto summu. Attiecībā uz Rumāniju šis skaitlis iegūts no Komisijas novērtējuma, pamatojoties uz iepriekšējo pieredzi un piemērojot ar veselību saistīto izdevumu ierobežojumu līdz 49 % no kopējiem attiecināmajiem izdevumiem (tā, lai tie paliktu blakus kārtas izdevumi, kā paredzēts *SURE* regulā).

Lai arī Polijā visa izmaksātā summa tika iztērēta, tajā tomēr ir konstatēta mērena kopējo izdevumu un piešķirtās summas atšķirība. Polijas ziņotie kopējie publiskie izdevumi (9,9 miljardi EUR) pārsniedza izmaksāto summu (9,7 miljardi EUR). Tomēr, kā norādīts trešajā ziņojumā, Polija ziņoja, ka kopējie publiskie izdevumi par pasākumiem, kas iekļauti šai valstij paredzētajā PĪL, ir mazāki nekā Padomes piešķirtā summa (11,2 miljardi EUR). Šī atšķirība radusies pēc dažu pasākumu datu pārskatīšanas, un tās pamatā, visticamāk, ir daudz spēcīgāka ekonomikas atveseļošanās nekā gaidīts. Lai novērstu šo atšķirību, valsts iestādes ir ierosinājušas iekļaut divus papildu pasākumus (kas ir *SURE* atbalsttiesīgi), kuri galvenokārt segtu iepriekšējos izdevumus laikā līdz 2021. gadam. Patlaban notiek tehnisks dialogs ar Komisiju, un tika panākta vienošanās atlikt atlikušo līdzekļu (1,5 miljardu EUR) izmaksu līdz dialoga noslēgumam.

Rumānijā ir ievērojami samazināta lielā apguves atšķirība no piešķirtās summas, iekļaujot jaunus *SURE* atbalsttiesīgus pasākumus un samazinot piešķirto summu. 2021. gada sākumā tika konstatēts, ka apguves atšķirība atbilst gandrīz trim ceturtdaļām no piešķirtās summas (no piešķirtā 4,1 miljarda EUR vēl jāiztērē 2,9 miljardi EUR), jo pandēmijas ietekme uz Rumānijas ekonomiku 2020. gadā bija mazāka, nekā gaidīts, un 2021. gadā notika spēcīgāka atveseļošanās, nekā cerēts. Atšķirība (1,8 miljardi EUR) bija ievērojama arī attiecībā pret jau izmaksāto summu. Komisijas un Rumānijas iestāžu tehniskā dialoga rezultātā Padome, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, grozīja Rumānijas sākotnējo PĪL, lai iekļautu papildu *SURE* atbalsttiesīgus pasākumus. Turklāt Rumānijai piešķirtā finansiālā palīdzība tika samazināta līdz 3 miljardiem EUR saskaņā ar panākto vienošanos ar Rumānijas iestādēm, tādējādi atlikusī neizmaksātā summa 1,1 miljarda EUR apmērā tika zaudēta un novirzīta ES dalībvalstu iespējamām turpmākām vajadzībām.

Grozītajā Padomes Īstenošanas lēmumā par Rumāniju ir iekļauts 21 papildu atbalsttiesīgs pasākums, kas jau ir īstenots. Divi no šiem pasākumiem ir līdzīgi saīsināta darba laika shēmām, jo to mērķis ir saglabāt nodarbinātību un ienākumus: tie ir slimības pabalsts un atbalsts darbiniekiem mājas biroja aprīkojuma iegādei[16]. Pārējie 19 pasākumi ir saistīti ar veselības aprūpi, tajā skaitā, piemēram, prēmija veselības aprūpes darbiniekiem, aizsarglīdzekļi, zāles un vakcīnas cīņai pret COVID-19 pandēmiju. Tā kā *SURE* regulā ir noteikts, ka ar veselības aprūpi saistītie pasākumi ir blakus kārtas pasākumi, tad ar veselības aprūpi saistīto attiecināmo izdevumu maksimums nedrīkst pārsniegt 49 % no kopējiem izdevumiem.

Komisija turpinās cieši uzraudzīt līdzekļu apguves līmeni Rumānijā un vajadzības gadījumā ieviesīs turpmākus pasākumus. Apguves atšķirība ir mazinājusies, un pašlaik tiek

[16] Pēc Rumānijas lūguma Komisija un Padome ir nolēmušas turpmāk uzskatīt Covid-19 slimības pabalstus par saīsināta darba laika shēmām līdzīgu pasākumu, nevis uzskatīt, ka tas ir ar veselības aprūpi saistīts pasākums (atkarībā no noteiktā maksimuma, jo veselības aprūpes pasākumi ir blakus kārtas pasākumi). Patiešām, lai gan pasākuma izmantošanas iemesls ir saistīts ar veselības aprūpi (t. i., darbinieka slimošanu), *pasākuma faktiskā ietekme un mērķis* ir līdzīgs saīsināta darba laika shēmām: tas nodrošina ienākumu atbalstu darbiniekiem, kuri nespēj strādāt, saglabājot darba attiecības ar uzņēmumu, un ir tieši saistīts ar Covid-19 atbilstoši *SURE* regulas mērķim.

lēsts, ka tās apmērs ir aptuveni 350 miljoni EUR[17]. Tomēr vēl nav skaidrs, vai šī atšķirība beigās saglabāsies, jo tā ir atkarīga no plānoto izdevumu izmaiņām 2022. gadā, kuri savukārt ir atkarīgi no turpmākajām ar Covid-19 pandēmiju saistītajām norisēm. Ja atšķirība saglabāsies, grozītajā PĪL varētu iekļaut turpmākus atbalsttiesīgus darba tirgus pasākumus vai arī varētu izskatīt atšķirības atlikuma atmaksu.

2.2. Valstu pasākumi: saīsināta darba laika shēmas vai līdzīgi pasākumi ar SURE atbalstu

Lielākā daļa no kopējiem publiskajiem izdevumiem par *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem ir piešķirti saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem pašnodarbinātajiem. Patiešām — 50 % no kopējiem publiskajiem izdevumiem par *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem ir piešķirti saīsināta darba laika shēmām, kuras finansē 17 no 19 dalībvalstīm, kas saņem atbalstu no *SURE*. Vēl 32 % ir piešķirti līdzīgiem pasākumiem pašnodarbinātajiem[18]. 9 % tika novirzīti algu subsīdijas shēmām, savukārt 6 % no kopējiem izdevumiem ir novirzīti "citiem" līdzīgiem pasākumiem, kas atbalsta darbvietu saglabāšanu un strādājošo ienākumus, tostarp slimības atvaļinājuma pabalstiem[19]. 12 dalībvalstis izmantoja *SURE* finansiālo palīdzību tikai darba tirgus pasākumiem (4. diagramma).

Apstiprinās, ka ar veselības aprūpi saistītiem izdevumiem ir blakus kārtas būtība. Tikai 3,2 % no kopējiem izdevumiem tika tērēti vai tos bija plānots tērēt ar veselības aprūpi saistītiem pasākumiem. No 19 dalībvalstīm tikai 7 dalībvalstis izmantoja *SURE* atbalstu ar veselības aprūpi saistītu pasākumu finansēšanai. *SURE* regula ļauj finansēt *jebkuru* ar Covid-19 saistītu veselības aprūpes pasākumu, bet *īpaši* izceļ tos, kuri tiek īstenoti darbvietā — tie ir 38 % no visiem ar veselības aprūpi saistītajiem izdevumiem (5. diagramma)[20].

4. diagramma. Publiskie izdevumi *SURE* atbalsttiesīgiem pasākumiem pa izdevumu veidiem

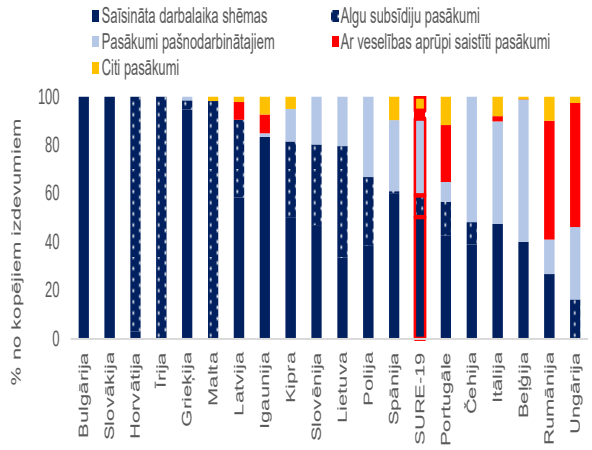
5. diagramma. Ar veselības aprūpi saistītu izdevumu īpatsvars darbvietā

[17] Ja šie turpmākie pasākumi līdzinātos iepriekšējai pieredzei, tiktu iztērēta tikai viena trešdaļa no plānotajiem izdevumiem (2022. gadam). Šis piesardzīgais pieņēmums tika saskaņots ar Rumānijas iestādēm, un tas ir atspoguļots šajā ziņojumā minētajos izdevumos.

[18] Tas izriet no Komisijas analīzes, kas īstenota, grupējot dalībvalstu paziņotos pasākumus pēc to veida.

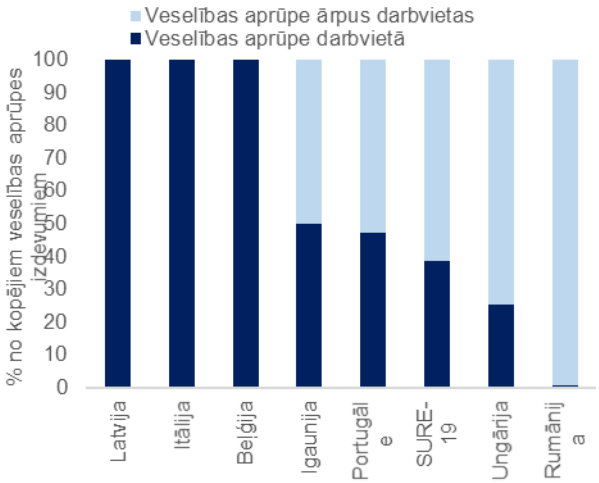
[19] Algas subsīdijas shēmas ir darbvietu saglabāšanas shēmas, kas līdzīgas saīsināta darba laika shēmām, taču atšķiras ar to, ka maksājumus nerēķina (nenostrādātajās) stundās, bet tie ir fiksēta summa vai daļa no kopējās algas. Kopumā pasākumi, kas līdzīgi saīsināta darba laika shēmām, veido 46 % no kopējiem *SURE* atbalsttiesīgiem izdevumiem.

[20] Sk. Padomes Regulas (ES) 2020/672 (2020. gada 19. maijs) 1. pantu. Šis nosacījums ir sīkāk skaidrots arī direktīvas 5. apsvērumā: "*Lai saglabātu šajā regulā paredzēto instrumenta stingro virzību un tādējādi tā efektivitāti, ar veselību saistītie pasākumi šā instrumenta vajadzībām var būt tādi pasākumi, kuru mērķis ir samazināt arodapdraudējumu un aizsargāt darba ņēmējus un pašnodarbinātās personas darba vietā, un — vajadzības gadījumā — atsevišķi citi ar veselību saistīti pasākumi.*"

Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*

Piezīme. Sīkāku informāciju par Ungārijas veselības aprūpes izdevumiem sk. 2021. gada marta ziņojumā un 2.1.2. iedaļā par Rumāniju.

Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*

2.3. SURE *aptvērums attiecībā uz nodarbinātību un uzņēmumiem*

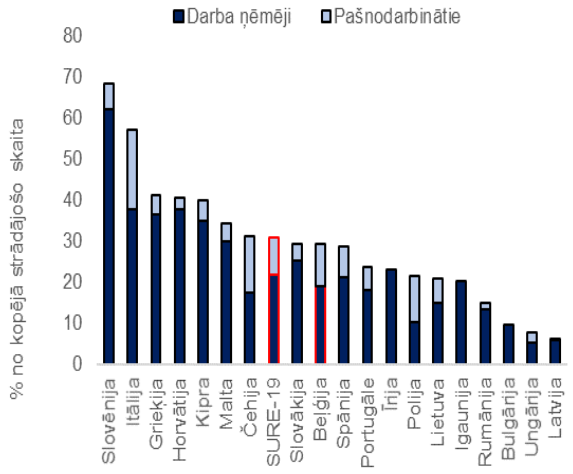
Aplēsts, ka *SURE* 2020. gadā atbalstīja 31,5 miljonus cilvēku un 2,5 miljonus uzņēmumu. Tas atbilst gandrīz trešdaļai no kopējā strādājošo un uzņēmumu skaita 19 saņēmējās dalībvalstīs[21]. Strādājošo skaita aplēse ietver aptuveni 22,25 miljonus darba ņēmēju un 9,25 miljonus pašnodarbināto. Ziņojuma 6. un 7. diagrammā ir parādīts *SURE* aptvēruma sadalījums pa dalībvalstīm. Šajās aplēsēs nav iekļauti cilvēki, kuri no *SURE* saņem tikai ar veselību saistītu pasākumu atbalstu, un tāpēc tās uzskatāmas par konservatīvām[22].

6. diagramma. *SURE* atbalstītie strādājošie 2020. gadā (% no kopējā strādājošo skaita)

7. diagramma. *SURE* atbalstītie uzņēmumi 2020. gadā, pēc lieluma (% no kopējā uzņēmumu skaita)

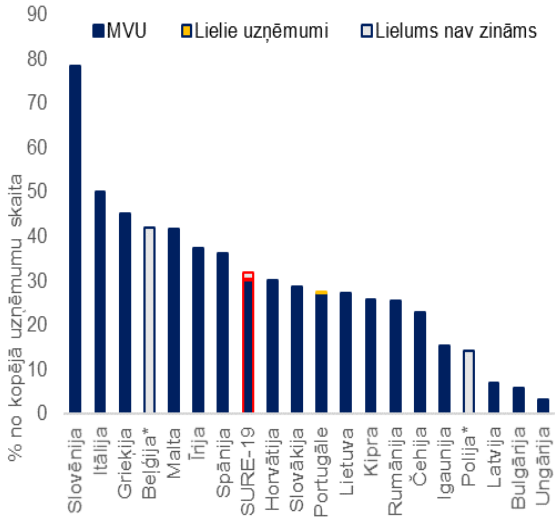
[21] Aptvēruma skaitļi salīdzinājumā ar iepriekšējiem ziņojumiem ir mainījušies, jo dalībvalstis ir atjauninājušas savas pārskatu tabulas un dažos gadījumos uzlabojušas datu kvalitāti. Skaitļi atbilst to cilvēku un uzņēmumu skaitam, kuriem kādā brīdī tika piemērotas saīsināta darba laika shēmas vai līdzīgi *SURE* atbalstīti pasākumi. Saucēju pamatā ir dalībvalstu iesniegtās pārskatu tabulas salīdzinājumā ar iepriekšējiem ziņojumiem, kuros tika izmantoti *Eurostat* dati. Kopējā uzņēmumu skaitā ietilpst uzņēmumi, kuros ir vismaz viens darbinieks.

[22] Turklāt dažās dalībvalstīs pastāvēja ievērojama dažādo pasākumu atbalsta saņēmēju pārklāšanās un to nebija iespējams atbilstoši koriģēt. Šādos gadījumos dalībvalstīm tika lūgts ziņot tikai par lielākā(-o) pasākuma(-u) aptvērumu, lai izvairītos no dubultas uzskaites. Tādējādi patiesais aptvērums varētu būt vēl lielāks.

Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*

Piezīme. Aptvēruma un kopējā strādājošo skaita dati ir dalībvalstu ziņotie. Šim ziņojumam dalībvalstis sniedza arī datus gan par pašnodarbinātajiem, gan darba ņēmējiem kopējā ekonomikā, ļaujot precīzāk aprēķināt kopējo nodarbinātības rādītāju (saucēju). Tas radīja dažas neatbilstības salīdzinājumā ar iepriekšējā ziņojumā atspoguļotajiem datiem.

Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*

Piezīme. Kopējais uzņēmumu skaits neietver uzņēmumus, kuros nav darbinieku. Polija neziņoja par uzņēmumu lielumu. MVU ir uzņēmumi, kuros ir mazāk nekā 250 darbinieku, un lielie uzņēmumi ir tie, kuros ir vairāk nekā 250 darbinieku.

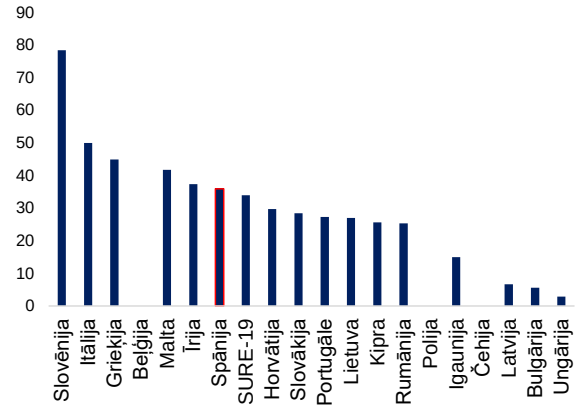
Galvenie *SURE* atbalsta saņēmēji ir bijuši MVU (7. diagramma). Covid-19 pandēmija izraisīja pārmaiņas saīsināta darba laika shēmu piemērošanā — pirms pandēmijas tās galvenokārt izmantoja lielie uzņēmumi, bet tagad tās ir pārņēmuši arī mazie un vidējie uzņēmumi. Tie veido vairumu uzņēmumu, uz kuriem attiecas *SURE* (8. diagramma)[23,24]. saīsināta darba laika shēmas pārsvarā izmantoja pakalpojumu un mazumtirdzniecības nozare. Tomēr aptuveni piekto daļu no *SURE* izdevumiem joprojām saņēma ražošanas nozare. Saskaņā ar jaunākajiem ziņojumiem lielākais izdevumu īpatsvars bija šādās nozarēs: i) izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi, ii) vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, iii) ražošana (9. diagramma). Daudzas dalībvalstis savos PĪL ir arī nodrošinājušas atbalstu citām nozarēm ar mērķorientētiem pasākumiem, piemēram, kultūras nozarei.

8. diagramma. *SURE* atbalstītie MVU 2020. gadā (% no kopējā MVU skaita)

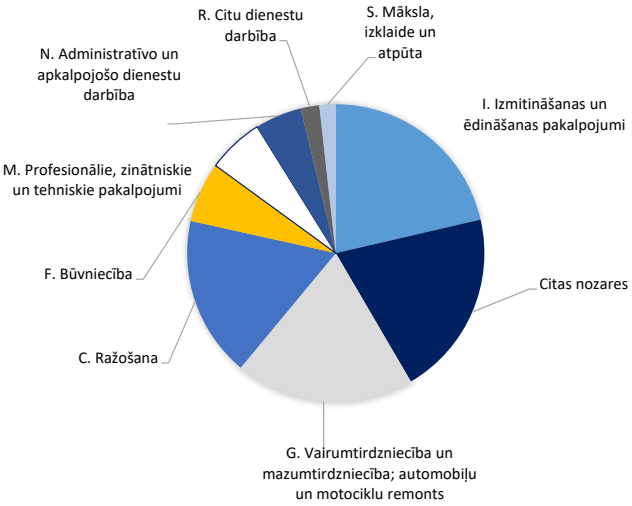
9. diagramma. *SURE* nozaru aptvērums

[23] Eiropas Komisija (2020): "*Labour Market and Wage Developments in 2020*", 3. nodaļa "*Policy developments*": https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23268&langId=en. Papildu informācija pieejama otrajā *SURE* ziņojumā.

[24] Kaut arī MVU pārstāv uzņēmumu vairumu, 2020. gadā tikai 30 % no tiem varēja izmantot *SURE* atbalsttiesīgos pasākumus.

Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*
Piezīme. Polija neziņoja par uzņēmumu lielumu, savukārt Beļģija un Čehija nesniedza datus par MVU kopējo skaitu. MVU ir uzņēmumi, kuros ir mazāk nekā 250 darbinieku.

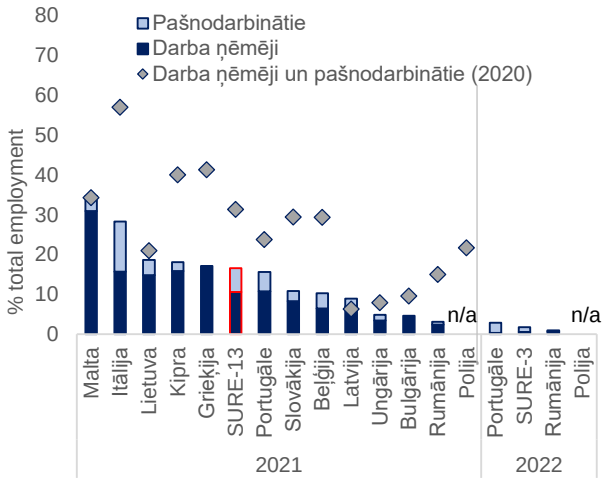
Avots: *dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*
Piezīme. Dalībvalstis ziņo par trim nozarēm, kuras guvušas vislielāko *SURE* atbalstu, kā arī par šajās nozarēs iztērēto izdevumu īpatsvaru. Šajā diagrammā ir parādīts vidējais izdevumu īpatsvars dalībvalstīs katrā nozarē. Ja nozare nav minēta, mēs pieņemam, ka tā saņem daļu no atlikušajiem izdevumiem, kas ir proporcionāla nozares kopējam algu fondam ekonomikā. Četras dalībvalstis nav ziņojušas par izdevumu īpatsvaru, kas tiek novirzīts trim lielākajām nozarēm: mēs pieņemam, ka lielākā nozare saņem 50 %, otra lielākā saņem 25 % un trešā lielākā nozare — 15 % no kopējiem izdevumiem. Šie skaitļi atbilst vidējiem rādītājiem dalībvalstīs, kuras ziņoja par izdevumu īpatsvaru.

***SURE* atbalstīja aptuveni 9 miljonus cilvēku un vairāk nekā 800 000 uzņēmumu 2021. gadā, īpaši gada pirmajā pusē, kad pandēmija joprojām nodarīja milzu postu.** Tas ietver gandrīz 5,75 miljonus darba ņēmēju un 3,25 miljonus pašnodarbināto — tie ir gandrīz 17 % no kopējā strādājošo skaita un uzņēmumu skaita 13 saņēmējās dalībvalstīs, kuras 2021. gadā turpināja izmantot instrumentu (10. un 11. diagramma)[25]. Nevienmērīgā atveseļošanās 2021. gadā nozīmēja, ka ekonomikas atbalsta pasākumi joprojām bija nepieciešami dažādos posmos visa gada garumā. Kā redzams 1. diagrammā, tie tika koncentrēti 2021. gada pirmajā pusē, taču tad tos pakāpeniski mazināja, jo gada otrajā pusē, pateicoties vakcinācijai un citiem ekonomikas pielāgojumiem, samazinājās pandēmijas ietekme uz ekonomiku un veselību.

10. diagramma. *SURE* atbalstītie strādājošie 2021. un 2022. gadā (% no kopējā strādājošo skaita)

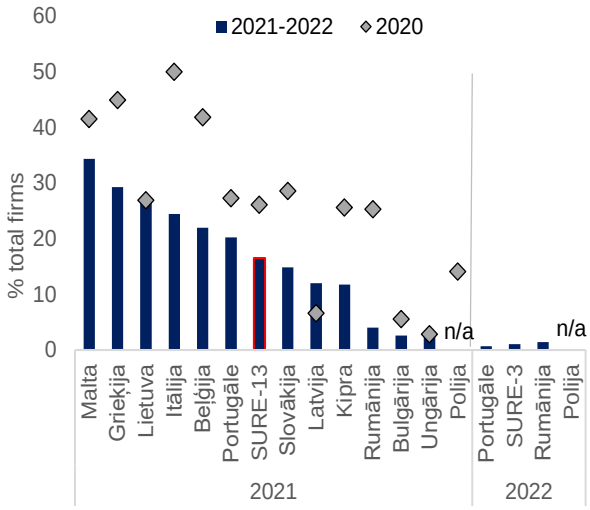
11. diagramma. *SURE* atbalstītie uzņēmumi 2021. un 2022. gadā (% no kopējā uzņēmumu skaita)

[25] Šeit neietilpst dalībvalstis, kuras 2020. gadā iztērēja visu savu *SURE* finansiālo palīdzību: Čehija, Igaunija, Spānija, Īrija, Horvātija un Slovēnija. Tomēr daudzas no šīm dalībvalstīm turpināja īstenot vai pielāgoja savus attiecīgos pasākumus un finansēja tos no citiem avotiem. Šī aplēse ir ievērojami pieaugusi, jo Itālija tagad pirmo reizi ir ziņojusi par 2021. gada aptvēruma skaitļiem.

Avots: *dalībvalstu ziņojumi*

Piezīme. Nav norādītas dalībvalstis, kuras iztērēja *SURE* finansiālo palīdzību līdz 2020. gada beigām. 2022. gadā nav iekļautas dalībvalstis, kuras iztērēja *SURE* finansiālo palīdzību līdz 2021. gada beigām. "Nav datu" (n/d) attiecas uz dalībvalstīm, kuras neziņoja par aptvērumu 2021. un 2022. gadā.

Avots: *dalībvalstu ziņojumi*

Piezīme. Kopējais uzņēmumu skaits neietver uzņēmumus, kuros nav darbinieku. "Nav datu" (n/d) attiecas uz dalībvalstīm, kuras neziņoja par aptvērumu 2021. un 2022. gadā.

Kaut arī patlaban vairums *SURE* izdevumu ir pakāpeniski pārtraukti, vairākas dalībvalstis 2022. gada pirmajā pusē pagarināja ar pandēmiju saistīto saīsinātā darbalaika shēmu darbības ilgumu. Bulgārijā algu subsīdijas darbiniekiem tika segtas laika posmā līdz 2022. gada jūnijam. Beļģija līdz 2022. gada jūnijam pagarināja saīsinātā darbalaika shēmas vienkāršoto procedūru saistībā ar Covid-19 pandēmiju. Maltas algu subsīdiju shēmas un Grieķijas saīsinātā darbalaika shēmas darbības periods tika pagarināts līdz 2022. gada maijam, savukārt Rumānija pagarināja saīsinātā darbalaika shēmas darbības ilgumu līdz gada beigām. Horvātijā, Itālijā un Portugālē ar Covid-19 pandēmiju saistītie darbvietu saglabāšanas pasākumi tika finansēti visu 2022. gada pirmo ceturksni. Spānijas ārkārtas situācijas noteikumi saīsinātā darbalaika shēmai *ERTE* tika pakāpeniski atcelti — daļa pabalstu un sociālā nodrošinājuma atlaižu tika pagarināta līdz 2022. gada 31. martam[26].

Aplēses liecina, ka 2022. gadā *SURE* atbalstīja aptuveni 220 000 cilvēku un 10 000 uzņēmumu atbilstoši ar *SURE* saistīto izdevumu samazinājumam. Tie ir aptuveni 80 000 darba ņēmēju un 140 000 pašnodarbināto (10. diagramma). Tomēr lielākā daļa dalībvalstu 2022. gadā vairs neizmantoja *SURE*. To izmantoja tikai 3 dalībvalstis, lai finansētu pasākumus 2022. gadā, un vēl 14 dalībvalstis finansēja *SURE* atbalsttiesīgos pasākumus no citiem avotiem.

III. SĀKOTNĒJĀ *SURE* IETEKMES ANALĪZE

[26] Ar pandēmiju saistīto saīsinātā darbalaika shēmu darbības ilguma pagarināšana ne vienmēr nozīmē to, ka attiecīgās dalībvalstis shēmu finansēšanai izmanto instrumentu *SURE*. Dažas dalībvalstis ir pagarinājušas shēmu darbību, izmantojot citus finansējuma avotus (piemēram, ES struktūrfondus un valsts finansējumu). Piemēram, Spānijā 1. aprīlī stājās spēkā pastāvīgās shēmas, kas bija vispārīga rakstura, jaunā reforma, kuras pamatā ir Covid-19 pandēmijas laikā gūtās mācības.

Šajā sadaļā ir atjaunināta un paplašināta iepriekšējos pusgada ziņojumos sniegtā analīze par *SURE* ietekmi uz bezdarbu un reālo ekonomiku, kā arī par tā tiešo finansiālo ietekmi.

3.1. SURE *ietekmes uz bezdarba līmeni novērtēšana*

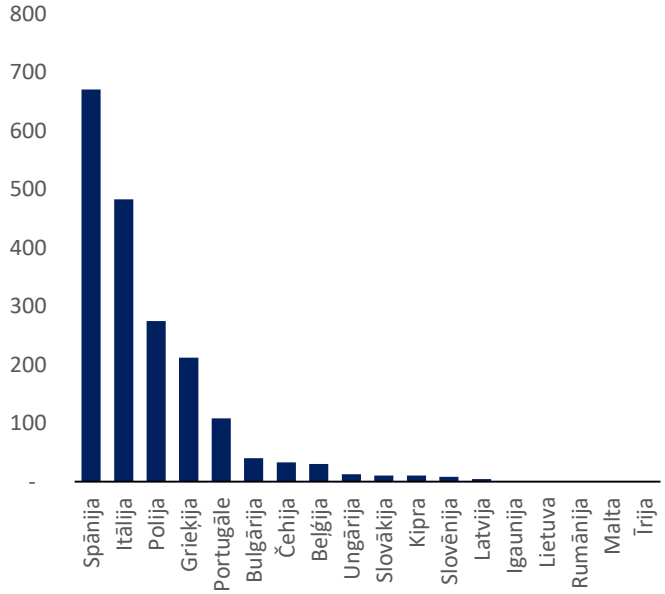
Šajā iedaļā ir sniegts atjaunināts novērtējums par *SURE* ietekmi uz bezdarba līmeni saņēmējās dalībvalstīs. *SURE* nolūks ir palīdzēt dalībvalstīm saglabāt darba ņēmēju un pašnodarbinātu personu nodarbinātību Covid-19 pandēmijas laikā, tādējādi aizsargājot arī darbaspēka ienākumus. Rezultātiem ir informatīvs raksturs, taču metodisku iemeslu dēļ tie ir jāinterpretē piesardzīgi[27].

Bezdarba līmeņa pieaugums 2020. gadā saņēmējās dalībvalstīs bija ievērojami mazāks, nekā gaidīts, faktiski palīdzot novērst situāciju, ka aptuveni 1,5 miljoni cilvēku varētu zaudēt darbu. Covid-19 krīzes pārvarēšanai 2020. gadā īstenotie ātrie un apjomīgie politikas pasākumi, tostarp *SURE*, mazināja ekonomikas ražīguma krituma ietekmi uz bezdarbu, un tā rezultātā vairumā valstu bezdarba līmeņa pieaugums bija mazāks, nekā gaidīts[28]. Plašā saīsinātā darbalaika shēmu un citu līdzīgu pasākumu izmantošana daļēji izskaidro mēreno bezdarba pieaugumu salīdzinājumā ar ekonomikas ražīguma kritumu un ļāva 2020. gadā saglabāt darbu 1,5 miljoniem cilvēku *SURE* saņēmējas dalībvalstīs. Valstu līmenī jo lielāka summa tika saņemta no *SURE* 2020. gadā, jo mērenāks bija bezdarba līmeņa pieaugums saņēmējās dalībvalstīs. Tikmēr dažas nesaņēmējas dalībvalstis varēja izmantot savu labvēlīgo finansiālo stāvokli un finansēšanas nosacījumus, lai īstenotu plašas saīsināta darba laika shēmas (13. diagramma).

[27] Pirmkārt, ir grūti izstrādāt hipotētisku darba tirgus darbības scenāriju bez *SURE*. Otrkārt, ekonomikas ražīguma un nodarbinātības attiecības ietekmē dažādi faktori, to skaitā *SURE*. Citi faktori ir saistīti ar to, ka cilvēki nav varējuši aktīvi meklēt darbu vai bija atturējušies no meklēšanas, jo liela daļa ekonomikas bija apstājusies.

[28] Ekonomiskās izaugsmes reaģēšanu uz bezdarba līmeņa izmaiņām ekonomikas literatūrā bieži dēvē par Okuņa likumu. Sīkāku informāciju skatīt: Eiropas Komisija (2021), "*Quarterly Report on the Euro Area*", III iedaļa, 20. sēj., Nr. 2. Horvātija nav iekļauta datu nepieejamības dēļ.

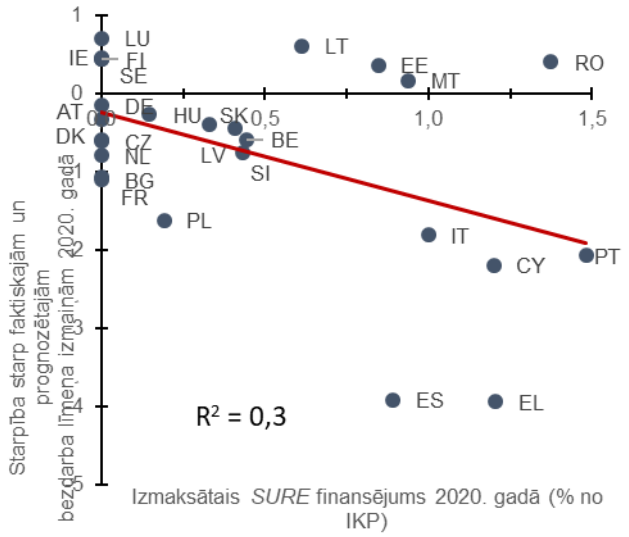
12. diagramma. Aplēstās saglabātās darbvietas katrā dalībvalstī 2020. gadā (tūkstošos)

Avots: *AMECO un pašu aprēķini*

Piezīme. Saglabāto darbvietu aplēse ir iegūta no starpības starp faktiskajām un paredzamajām bezdarba līmeņa izmaiņām dalībvalstīs, kas reizināta ar 2020. gada darbaspēku. Tajā pieņemts, ka faktiskais un prognozētais darbaspēks ir vienādi. Dažām valstīm aplēse ir nulle, jo faktiskās bezdarba līmeņa izmaiņas bija lielākas, nekā prognozēts modelī. Paredzamās bezdarba līmeņa izmaiņas atbilst prognozēm, kas izriet no katras valsts regresijas modeļa laikposmam no 1999. gada līdz 2019. gadam. Analīze balstās uz Okuņa likuma pieeju, kurā atkarīgais mainīgais apzīmē bezdarba līmeņa izmaiņas, bet neatkarīgais mainīgais — reālā IKP pieauguma tempu. Aprēķins tika veikts, pamatojoties uz *AMECO* 2021. gada rudens datu laikrindām.

13. diagramma. Saikne starp bezdarba līmeņa izmaiņām un izmaksāto *SURE* finansējumu 2020. gadā

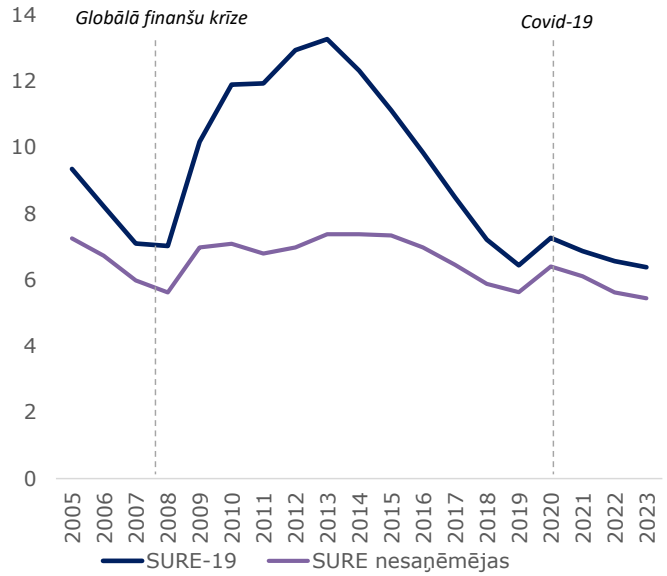

Avots: *AMECO un pašu aprēķini*

Piezīme: y ass — paredzamās bezdarba līmeņa izmaiņas izriet no katras valsts regresijas modeļa, kas paskaidrots 12. diagrammas piezīmē.

***SURE* arī palīdzēja novērst darba tirgus nevienlīdzības pieaugumu dalībvalstīs.** Šķiet, ka *SURE* novērsa spēcīgu bezdarba pieaugumu valstīs, kuras globālās finanšu krīzes laikā bija vairāk cietušas darba tirgū. Pirmkārt, vidējā bezdarba līmeņa pieaugumam *SURE* saņēmējās dalībvalstīs pēc Covid-19 krīzes ļoti cieši sekoja bezdarba līmeņa pieaugums nesaņēmējās dalībvalstīs. Tas ir pretstatā globālās finanšu krīzes sekām, kad vidējais bezdarba līmenis *SURE* saņēmējās dalībvalstīs ievērojami palielinājās salīdzinājumā ar nesaņēmējām dalībvalstīm (14. diagramma). Otrkārt, bezdarba līmeņu izkliede *SURE* saņēmējās dalībvalstīs kopš Covid-19 pandēmijas ir ievērojami samazinājusies, pakāpeniski pietuvojoties zemākajai izkliedei, kāda pieredzēta *SURE* nesaņēmējās dalībvalstīs (15. diagramma). Šis bezdarba nevienlīdzības samazinājums ir tieši pretējs tam, kāds tika piedzīvots pasaules finanšu krīzes dēļ. Šāds rezultāts arī liecina, ka *SURE* saņēmējas dalībvalstis bija tās, kuru darba tirgum šis instruments bija visvairāk vajadzīgs.

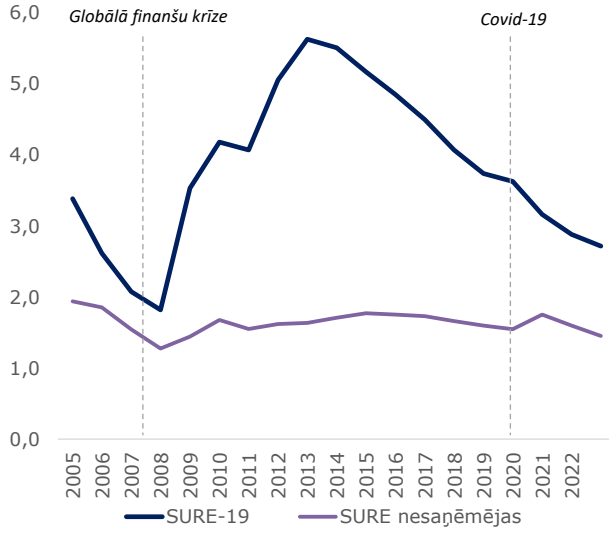
14. diagramma. Vidējās bezdarba līmeņa izmaiņas *SURE* saņēmējās dalībvalstīs un *SURE* nesaņēmējās dalībvalstīs

Avots: *AMECO*

Piezīme. "*SURE*-19" ir 19 ES dalībvalstis, kurām tika piešķirts *SURE* atbalsts. "*SURE* nesaņēmējas" ir pārējās astoņas ES dalībvalstis.

15. diagramma. Vēsturiskā bezdarba līmeņa izkliede *SURE* saņēmējās dalībvalstīs un *SURE* nesaņēmējās dalībvalstīs

Avots: *AMECO*

Piezīme. Izkliede ir bezdarba līmeņa standartnovirze *SURE* saņēmējās dalībvalstīs un *SURE* nesaņēmējās dalībvalstīs, ko aprēķina katram gadam.

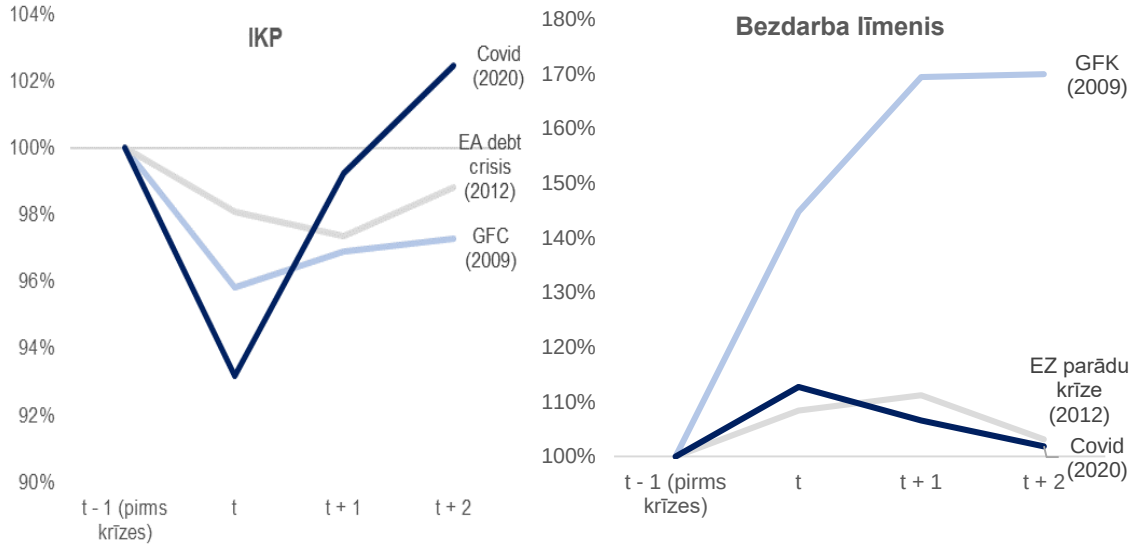
Kanāli, kas skaidro, kā *SURE* sekmēja mērenāku bezdarba līmeņa pieaugumu 2020. gadā, ir detalizēti aprakstīti pirmajā pusgada ziņojumā. Šeit ietilpst vispārējās uzticēšanās palielināšana visā ES, atbalsts saīsināta darba laika shēmām un to izmantošanas veicināšana, kā arī iespēju nodrošināšana dalībvalstīm vairāk līdzekļu tērēt nodarbinātības atbalstam un citiem ar pandēmiju saistītiem politikas pasākumiem. Pirmajā ziņojumā sniegtie *ad hoc* apsekojuma dati liecināja, ka *SURE* labvēlīgi ietekmēja vairuma saņēmēju dalībvalstu lēmumu ieviest jaunas saīsināta darba laika shēmas vai mainīt pastāvošu shēmu, un tas sniedza dažām dalībvalstīm iespēju veikt vērienīgākus saīsināta darba laika shēmām līdzīgus pasākumus. *SURE* arī palīdzēja dalībvalstīm vairot to nodarbinātības saglabāšanas shēmu devīgumu vai darbības ilgumu, jo, pateicoties procentu likmes ietaupījumiem, ko ES panāca, neraugoties uz dalībvalstu zemāku kredītreitingu, tās ieguva pārliecību uzņemties lielākus aizņēmumus un tēriņus, nekā tās būtu gatavas citos apstākļos. Šo uzticības līmeni apliecina arī 2021. gada decembra Eirobarometra apsekojuma rezultāti, kas izklāstīti trešajā ziņojumā. Tie norāda, ka 82 % eurozonas iedzīvotāju atbalsta *SURE* aizdevumus.

3.2. SURE *ietekmes uz reālo ekonomiku novērtēšana*

Nodarbinātības aizsardzība pirmajos divos pandēmijas gados ir veicinājusi ātrāku atveseļošanos 2021. gadā salīdzinājumā ar atlabšanu pēc iepriekšējām krīzēm. Pirmkārt, salīdzinājumā ar globālo finanšu krīzi un eurozonas parādu krīzi, paejot tādam pašam laika periodam, gan IKP, gan bezdarba līmenis *SURE* atbalsta saņēmējās dalībvalstīs 2021. gadā atguvās tuvāk pirmskrīzes līmenim (16. diagramma). Tas notika, neskatoties uz turpmākajiem

pandēmijas viļņiem, kuru dēļ gada laikā bija atkārtoti jāievieš ierobežojumi[29]. Otrkārt, pamatojoties uz Komisijas 2022. gada vasaras starpposma prognozi, ekonomikas izaugsme turpināsies arī 2022. gadā un 2023. gadā, lai gan no Covid-19 neatkarīgu notikumu, proti, enerģētikas krīzes un Krievijas iebrukuma Ukrainā, dēļ tas notiks lēnākā tempā, nekā prognozēts pagājušā gada pavasarī. Tomēr tā joprojām pārspēj atveseļošanos, paejot tādam pašam laika periodam pēc globālās finanšu krīzes un eurozonas parādu krīzes, jo ES ekonomika 2021. gadā atgriezās pirmspandēmijas ekonomikas ražīguma līmenī, vienlaikus saglabājoties krietni zem pirmskrīzes līmeņa, kāds bija vērojams tajā pašā laikposmā divās iepriekšējās krīzēs[30]. Tas liecina, ka, ar saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem saglabājot pieejamā darbaspēka saikni ar uzņēmumiem, ir sekmēta ātra atveseļošanās, neskatoties uz sarežģīto epidemioloģisko situāciju 2021. gadā[31].

16. diagramma. IKP un bezdarba līmeņa atgūšanās pēc krīzes vēsturisks salīdzinājums

Avots: *AMECO (izmantojot Komisijas 2022. gada pavasara prognozi par bezdarba līmeni un 2022. gada vasaras starpposma prognozi par IKP), Eurostat*

Piezīme. Parādīts kopējais IKP un vidējais bezdarba līmenis *SURE* saņēmējās dalībvalstīs. Laika periods t - 1 attiecas uz gadu pirms attiecīgās krīzes. t = 2009 attiecas uz globālo finanšu krīzi (GFK); t = 2012 attiecas uz eurozonas (EZ) parādu krīzi; t = 2020 attiecas uz Covid krīzi. Covid krīzes t + 2 attiecas uz 2022. gadu.

Apsekojuma dati liecina, ka *SURE* 2021. gadā atbalstīja pandēmijas visvairāk skarto ekonomikas nozaru darbību. ES uzņēmumu un patērētāju apsekojums liecina, ka pakalpojumu nozarēs, kuras *SURE* saņēmējās dalībvalstīs Covid-19 pandēmija ir skārusi visvairāk (izmitināšana, pārtika un dzērieni, ceļojumu aģentūras, sporta aktivitātes un citi personīgie pakalpojumi), 2021. gadā — it īpaši tā pirmajā pusē — joprojām bija vērojams zems

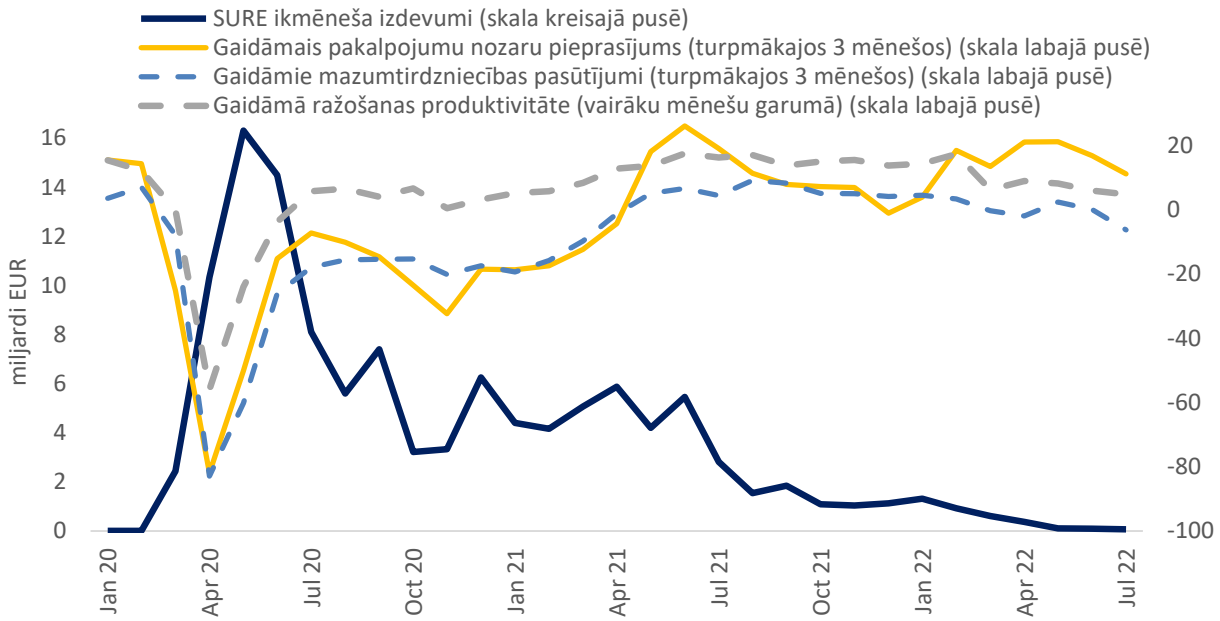
[29] Tomēr jānorāda, ka globālās finanšu krīzes raksturs, it īpaši pēkšņā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana, ko krīze izraisīja privātajā sektorā, radīja īpaši smagas sekas ekonomikas nozaru darbībai un nodarbinātībai neatkarīgi no tā, kādus nodarbinātības atbalsta pasākumus varēja pieņemt.

[30] Tomēr atveseļošanās ir bijusi nevienmērīga. Nodarbinātība ar intensīvu saskarsmi saistītās nozarēs ir nodrošinājusi lielāko pieaugumu, savukārt ražošanā nodarbinātības līmenis stagnēja. Turklāt mazkvalificētu strādnieku nodarbinātības līmenis joprojām atpaliek.

[31] Sīkāku informāciju skatīt: Eiropas Komisija (2022), "*Quarterly Report on the Euro Area*", III iedaļa, 21. sēj., Nr. 2. Rakstā atainots, ka *SURE* nebija nelabvēlīgas ietekmes uz darbaspēka mobilitāti, kas ir būtisks faktors efektīvai resursu pārdalei pēc pandēmijas uzliesmojuma un pandēmijas strukturālās ietekmes uz ES ekonomiku.

pieprasījuma un uzticības līmenis (17. diagramma). Turpretim ražošanu 2021. gada sākumā ierobežojumi ietekmēja mazāk, un šīs nozares rādītāji bija labāki. Kā parādīts 17. diagrammā, *SURE* izdevumu lielākā daļa tika novirzīta tādām nozarēm kā izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, un tas liecina, ka *SURE* ir risinājis vissteidzamākās vajadzības, atbalstot vissmagāk cietušās nozares[32].

17. diagramma. Pakalpojumu nozaru pieprasījums un *SURE* izdevumi

Avots: *ES uzņēmumu un patērētāju apsekojuma programma, 2022. gada jūlijs; dalībvalstu ziņojumi (2022. gada jūnijs)*
Piezīme. Attiecībā uz pakalpojumiem norādīts izmitināšanas, pārtikas un dzērienu, ceļojumu aģentūru, sporta aktivitāšu un citu personīgo pakalpojumu nozares vidējais rādītājs.

3.3. Tieša finansiālā ietekme: aplēstie procentu maksājumu ietaupījumi

Aplēsts, ka dalībvalstis, saņemot finansiālo palīdzību no *SURE*, kopumā ietaupījušas 8,5 miljardus EUR procentu maksājumos. Šīs summas pamatā ir pirmās astoņas *SURE* emisijas, kas veiktas līdz 2022. gada 29. martam[33] (3. tabula). Tādējādi aplēstie procentu maksājumu ietaupījumi, visticamāk, pieaugs, kad tiks izmaksāti atlikušie līdzekļi. Minētie ietaupījumi radās tāpēc, ka *SURE* aizdevumi piedāvāja dalībvalstīm zemākas procentu likmes nekā tās, kuras dalībvalstīm būtu jāmaksā, pašām emitējot valsts parāda vērtspapīrus, un šo aizdevumu vidējais periods ir gandrīz 15 gadi[34]. Iemesls tam ir Eiropas Savienības augstais

[32] Tas vedina domāt, ka *SURE* galvenokārt sniedza visnepieciešamāko atbalstu. Kā minēts 31. zemsvītras piezīmē, 2022. gada rakstā "*Quarterly Report on the Euro Area*" ir uzsvērts, ka nekas neliecina par to, ka *SURE* būtu kavējis atveseļošanos, nevajadzīgi atbalstot uzņēmumus un tādējādi mazinot darbaspēka mobilitāti un atturot no efektīvas pārdalīšanas.
[33] Sīkāku informāciju par metodiku sk.: "*Quarterly Report on the Euro Area*", 20. sēj., Nr. 2 (2021), III iedaļā.
[34] Šajās aplēsēs nav iekļauta nekāda iespējamā papildu pārliecinoša ietekme, kas jauniem ārkārtas instrumentiem, ieskaitot *SURE*, varētu būt bijusi uz ekonomikas subjektiem un procentu likmju starpību dalībvalstu pašu aizņēmumiem. Turklāt dalībvalstis varēja samazināt savu valsts parāda vērtspapīru emisiju apjomu šajos finansēšanas periodos, kas, iespējams, uzlaboja nosacījumus, ko tās varēja panākt ar šo emisiju.

kredītreitings un *SURE* obligāciju likviditāte[35]. Vislielākie ietaupījumi reģistrēti dalībvalstīs ar zemākiem kredītreitingiem.

3. tabula. Dalībvalstu ietaupījumi uz procentu maksājumiem

Dalībvalsts	Izmaksātā summa (miljardi EUR)	Vidējā starpība	Vidējais termiņš	Ietaupījumi uz procentu maksājumiem (miljardi EUR)	Ietaupījumi uz procentu maksājumiem (% no izmaksātās summas)
Beļģija	8,2	0,06	14,7	0,14	1,7
Kipra	0,6	0,62	14,7	0,06	9,5
Grieķija	5,3	0,73	14,5	0,51	9,7
Spānija	21,3	0,44	14,7	1,58	7,4
Horvātija	1,0	1,11	14,3	0,16	15,3
Ungārija*	0,7	1,80	14,8	0,15	22,5
Itālija	27,4	0,96	14,8	3,76	13,7
Lietuva	1,0	0,04	14,7	0,00	0,5
Latvija	0,3	0,10	14,6	0,00	1,6
Malta	0,4	0,56	14,6	0,04	8,4
Polija	9,7	0,48	13,3	0,63	6,5
Portugāle	5,9	0,47	14,7	0,41	7,0
Rumānija	3,0	2,27	14,6	0,85	28,4
Slovēnija	1,1	0,23	14,8	0,05	4,3
Slovākija	0,6	0,09	14,9	0,01	1,3
Bulgārija	0,5	0,37	15,0	0,03	6,6
Īrija	2,5	0,11	14,7	0,05	2,1
Čehija	2,0	0,23	10,1	0,04	1,9
Igaunija**	0,2	0,00	15,0	0,00	0,0
Kopā	**91,8**	**0,64**	**14,5**	**8,48**	**9,2**

Piezīme. Ietaupījumi uz procentu maksājumiem ir aprēķināti katrai obligācijai un apkopoti atbilstīgi emitēšanas datumam un termiņam.

** Ungārija kopš 2020. gada ir emitējusi tikai divas 10 gadu un 30 gadu euro denominētas obligācijas, abas 2020. gada novembrī. Izmantojot šīs divas obligācijas, starpība starp ienesīguma līkni valsts valūtā un euro tika ekstrapolēta citiem termiņiem un emisijas datumiem.*

*** Igaunija ir emitējusi tikai vienu neapmaksātu 10 gadu obligāciju, dati par citiem termiņiem nebija pieejami. Pieņemts, ka starpība ar ES SURE sociālās ietekmes obligāciju šajos citos termiņos ir tuva nullei.*

IV. *SURE* REGULAS PIEMĒROŠANU PAMATOJOŠO ĀRKĀRTAS APSTĀKĻU SAGLABĀŠANĀS

[35] *Fitch*, *Moody's*, *DBRS* un *Scope* piešķīruši ES AAA kredītreitingu, un *Standard and Poor's* — AA (stabilas prognozes) kredītreitingu.

Šajā iedaļā ir ziņots par *SURE* instrumenta piemērošanu pamatojošo ārkārtas apstākļu saglabāšanos, kā to nosaka *SURE* regula[36].

Kaut arī lielākā daļa dalībvalstu 2022. gadā gandrīz pilnīgi atcēla ar Covid-19 saistītos ierobežojumus, 2022. gada vasarā Eiropu pāršalca jauns vilnis. Tā kā kļuva skaidrs, ka omikrona paveida radītais apdraudējums nebija tik akūts kā iepriekšējie Covid-19 celmi, dalībvalstis 2022. gada pavasarī dažādos tempos mīkstināja vairumu atlikušo ierobežojošo pasākumu. Tomēr 2022. gada vasarā Eiropu pārņēma jauns vilnis, un tā rezultātā atkal palielinājās izplatības ātrums un hospitalizēšanas un nāves gadījumu skaits. Saskaņā ar Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (*ECDC*) sniegto informāciju, šķiet, ka šis vilnis visās ES valstīs šobrīd ir pārvarējis maksimumu, iepriekš izplatoties no rietumiem uz austrumiem[37]. ES/EEZ 2022. gada 28. augustā samazinājās inficēšanās gadījumu skaits, un kopējais saslimšanas gadījumu fiksēšanas līmenis samazinājās par 14 %, salīdzinot ar iepriekšējo nedēļu, lai gan tas joprojām ir salīdzinoši augsts. Četru nedēļu laikā ir sarucis kopējais 14 dienu kumulatīvais Covid-19 izraisīto nāves gadījumu skaits, tomēr divās dalībvalstīs tas ir palielinājies.

Lai gan paredzams, ka īslaicīgus ārkārtas pasākumus saistībā ar Covid-19 pakāpeniski atcels, Eiropas Savienībā joprojām pastāv Covid-19 pandēmijas atkārtota uzliesmojuma risks. Cita starpā plānotā Covid-19 pagaidu ārkārtas pasākumu atcelšana atspoguļo to, ka vakcinācijas kampaņa ES ir bijusi veiksmīga, dominē mazāk agresīvi Covid-19 celmi un ekonomika ir pielāgojusies Covid-19 pandēmijas izraisītajām pārmaiņām. Tomēr nevajadzētu izslēgt iespēju, ka 2022. gada rudenī vai 2023. gada ziemā pandēmija varētu atkal uzliesmot ES, kas radītu jaunus ekonomikas satricinājumus[38].

Atlikusī *SURE* finansiālā palīdzība būs pieejama līdz 2022. gada 31. decembrim. Tās kopsumma būs aptuveni 6,7 miljardi EUR. Tomēr šī summa, visticamāk, ievērojami samazināsies līdz 2022. gada beigām, jo vairākas dalībvalstis ir izteikušas interesi saņemt papildu *SURE* finansiālo palīdzību.

V. ZIŅOŠANAS PIENĀKUMI SASKAŅĀ AR ES *SURE* SOCIĀLĀS IETEKMES OBLIGĀCIJU SATVARU

[36] *SURE* regulas 14. panta 1. punkts. Saskaņā ar *SURE* regulas 12. panta 3. punktu instrumenta pieejamības periods, kurā var pieņemt PĪL, beidzas 2022. gada 31. decembrī. Saskaņā ar 12. panta 4. punktu, ja Komisija īstenošanas ziņojumā ir secinājusi, ka smagie ekonomikas traucējumi, ko radījis Covid-19 uzliesmojums, kura dēļ ir jāfinansē atbalsttiesīgi pasākumi, turpina pastāvēt, Padome pēc Komisijas priekšlikuma var nolemt pagarināt instrumenta pieejamības laikposmu ik reizi vēl par papildu sešu mēnešu laikposmu.

[37] Sk. *ECDC* valstu pārskata ziņojumu, 2022. gada 34. nedēļa (beidzas 28. augustā): https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/index.html.

[38] No ekonomikas skatpunkta vienlaikus ar lejupvērsto risku saistībā ar iespējamu vīrusa atkārtotu uzliesmojumu aktualizētos pieaugošā ekonomiskā un politiskā nenoteiktība saistībā ar jaunām problēmām, ko rada Krievijas iebrukums Ukrainā, kā arī — vissvarīgāk — energoresursu cenu kāpums.

Šis ziņojums pārsniedz *SURE* regulā noteiktos ziņošanas pienākumus, izpildot arī ziņošanas prasības saskaņā ar ES *SURE* sociālās ietekmes obligāciju satvaru[39]. Satvars nosaka, ka jāziņo par *SURE* ieņēmumu sadali, izdevumu veidu un *SURE* ietekmi.

***SURE* ieņēmumu sadalījums pa saņēmējām dalībvalstīm un attiecināmu sociālo izdevumu veidiem ir sniegts attiecīgi 1.1. un 2.2. iedaļā.** Līdz 2022. gada jūnijam vairāk nekā 98 % no piešķirtajiem 93,3 miljardiem EUR bija izmaksāti dalībvalstīm, un 99 % no šiem līdzekļiem jau ir iztērēti.

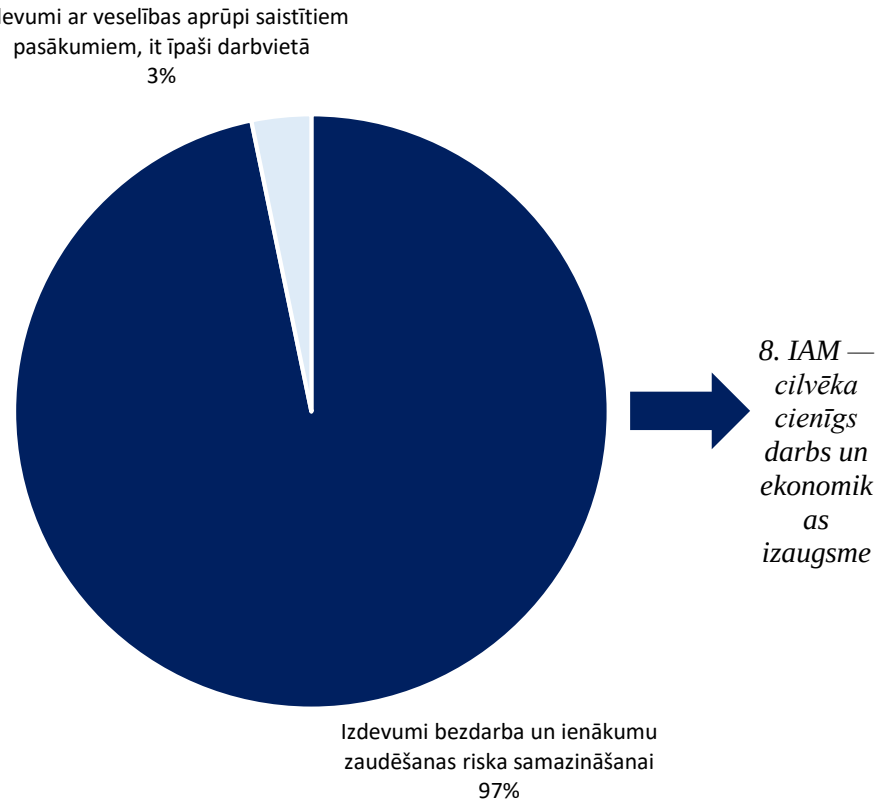
***SURE* publiskie izdevumi joprojām atbilst ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM).** *SURE* finansēto publisko izdevumu sadalījums pa attiecināmajiem sociālajiem izdevumiem, kā norādīts sociālās ietekmes obligāciju satvarā, liecina, ka 97 % tiek tērēti bezdarba un ienākumu zaudēšanas riska samazināšanai. Kā parādīts 18. diagrammā, tas atbalsta 8. IAM (cilvēka cienīgs darbs un ekonomikas izaugsme). Atlikušie 3 % tiek tērēti pasākumiem veselības aprūpes jomā, kas atbalsta 3. IAM (laba veselība un labklājība).

Par *SURE* ietekmi ir ziņots 2.3. un 3. iedaļā. Ir sniegtas aplēses par *SURE* atbalstīto cilvēku un uzņēmumu skaitu gan 2020., gan 2021., gan 2022. gadā. *SURE* palīdzēja aizsargāt aptuveni 1,5 miljonus darbvietu, kas tika saglabātas 2020. gadā, kā parādīts 3.1. iedaļā. Ir apliecinājies, ka *SURE* ir atbalstījis izaugsmes atjaunošanos 2021. un 2022. gadā, kā parādīts 3.2. sadaļā. Pašlaik aplēses liecina, ka dalībvalstis ir ietaupījušas 8,5 miljardus EUR uz procentu maksājumiem, kā parādīts 3.3. iedaļā.

18. diagramma. Sociālās ietekmes obligāciju satvars un IAM kartēšana

[39] ES *SURE* sociālās ietekmes obligāciju satvars nosaka standartu, kurš ieguldītājiem nodrošina pārliecību, ka šajā satvarā emitētās ES obligācijas ir saistītas ar projektiem, kuri patiesi kalpo sociāliem nolūkiem. Tādējādi sistēma atbilst *ICMA* sociālās ietekmes obligāciju principiem, proti, principiem attiecībā uz i) ienākumu izlietošanu, ii) projektu novērtēšanas un atlases procesu, iii) ienākumu pārvaldību un iv) ziņošanu. Sīkāku informāciju sk.: eu_sure_social_bond_framework.pdf (europa.eu)

3. IAM — laba veselība un labbūtība

8. IAM — cilvēka cienīgs darbs un ekonomikas izaugsme

PIELIKUMS. Sīkāka informācija par *SURE* darījumiem un līdzekļu izmaksu

A1. tabula. Līdzekļu izmaksa dalībvalstīm saskaņā ar *SURE* (miljardi EUR)

Valsts	**Kopējā aizdevuma summa**	**1. ES *SURE* emisija** Darījums: 20.10.2020. Līdzekļu izmaksa: 27.10.2020.			**2. ES *SURE* emisija** Darījums: 10.11.2020. Līdzekļu izmaksa: 17.11.2020.			**3. ES *SURE* emisija** Darījums: 24.11.2020. Līdzekļu izmaksa: 01.12.2020.	**4. ES *SURE* emisija** Darījums: 26.01.2021. Līdzekļu izmaksa: 02.02.2021.			**5. ES *SURE* emisija** Darījums: 09.03.2021. Līdzekļu izmaksa: 16.03.2021.	**6. ES *SURE* emisija** Darījums: 23.03.2021. Līdzekļu izmaksa: 30.03.2021.			**7. ES *SURE* emisija** Darījums: 18.05.2021. Līdzekļu izmaksa: 25.05.2021.			**8. ES *SURE* emisija** Darījums: 22.03.2022. Līdzekļu izmaksa: 29.03.2021.	**Kopā izmaksāts**	**Piepr asītie līdzekļ i (% no kopsu mmas)**	**Vid. termiņš**
		10 g.	20 g.	**Kopā**	5 g.	30 g.	**Kopā**	15 g.	7 g.	30 g.	**Kopā**	15 g.	5 g.	25 g.	**Kopā**	8 g.	25,6 g.	**Kopā**	15 g.			
Beļģija	8,2							**2,0**	1,3	0,7	**2,0**		1,3	0,9	**2,2**	1,1	0,9	**2,0**		**8,2**	**100 %**	**14,7**
Bulgārija	0,5															0,3	0,2	**0,5**		**0,5**	**100 %**	**15,0**
Horvātija	1,0				0,3	0,2	**0,5**					**0,5**								**1,0**	**100 %**	**14,3**
Kipra	0,6				0,2	0,1	**0,3**		0,2	0,1	**0,2**					0,1	0,0	**0,1**		**0,6**	**100 %**	**14,7**
Čehija	2,0											**1,0**	1,0		**1,0**					**2,0**	**100 %**	**10,1**
Igaunija	0,2															0,1	0,1	**0,2**		**0,2**	**100 %**	**15,0**
Grieķija	5,3				1,0	1,0	**2,0**		0,7		**0,7**					1,6	0,9	**2,5**		**5,3**	**100 %**	**14,5**
Ungārija	0,7							**0,2**	0,2	0,1	**0,3**								**0,1**	**0,7**	**100 %**	**14,8**
Īrija	2,5												1,3	1,2	**2,5**					**2,5**	**100 %**	**14,7**
Itālija	27,4	5,5	4,5	**10,0**	3,1	3,4	**6,5**		4,5		**4,5**	**3,9**	0,7	1,2	**1,9**		0,8	**0,8**		**27,4**	**100 %**	**14,8**
Latvija	0,3				0,1	0,0	**0,1**		0,0	0,0	**0,1**					0,1	0,0	**0,1**		**0,3**	**100 %**	**14,6**
Lietuva	1,0				0,2	0,1	**0,3**					**0,3**				0,2	0,2	**0,4**		**1,0**	**100 %**	**14,7**
Malta	0,4				0,1	0,0	**0,1**					**0,1**				0,1	0,1	**0,2**		**0,4**	**100 %**	**14,6**
Polija	11,2	1,0	0,0	**1,0**					2,6	1,7	**4,3**		1,4		**1,4**	1,1	0,5	**1,6**	**1,5**	**9,7**	**87 %**	**13,3**
Portugāle	5,9							**3,0**								1,5	0,9	**2,4**	**0,5**	**5,9**	**100 %**	**14,7**
Rumānija	3,0							**3,0**												**3,0**	**100 %**	**14,6**
Slovākija	0,6							**0,3**				**0,3**								**0,6**	**100 %**	**14,9**
Slovēnija	1,1				0,2	0,0	**0,2**		0,5	0,4	**0,9**									**1,1**	**100 %**	**14,8**
Spānija	21,3	3,5	2,5	**6,0**	2,9	1,2	**4,0**			1,0	**1,0**	**2,9**	2,4	1,7	**4,1**	1,9	1,4	**3,4**		**21,3**	**100 %**	**14,7**
Kopā	**93,3**	10,0	7,0	**17,0**	8,0	6,0	**14,0**	**8,5**	10,0	4,0	**14,0**	**9,0**	8,0	5,0	**13,0**	8,1	6,0	**14,1**	**2,2**	**91,2**	**98 %**	**14,5**

A2. tabula. Svarīgākā statistika par ES *SURE* aizņēmumu darījumiem (EUR)

	8. *SURE* (2022. gada marts)
Laidiens	15 gadi
Obligācijas lielums	2,17 miljardi
Ienesīgums	1,199 %
Starpība	DV — 8 bāzes punkti
Starpība pret *Bund* (bāzes punkti)	55,9
Starpība pret *OAT* (bāzes punkti)	4,9
Jaunas emisijas koncesija	1 bāzes punkts
Kopējais ieguldītāju pieprasījums	35 miljardi

Piezīme. Šī statistika attiecas uz Komisijas aizņēmumiem Savienības vārdā. Jaunas emisijas koncesija apzīmē prēmiju, kas izmaksāta ieguldītājiem, kuri pirka no jauna emitētas obligācijas ar lielāku starpību, nekā atbilstošas obligācijas varētu tikt tirgotas sekundārajā tirgū.